

NÁVRH N. S. CHRUŠČOVA

N. S. Chruščov vyslovil před Valným shromážděním OSN tužbou 2780 milionů lidí naší planety: rozpustit všechny ozbrojené sily, zničit všechny zbraně, věčně žít v míru!

Tento návrh je zpřesněn v deklaraci sovětské vlády, která byla předložena k projednání OSN. Podle něho má být ve čtyřech letech proveden odzbrojovací program ve třech etapách.

První etapa: Snížit stav ozbrojených sil a výzbroje.

Druhá etapa: Zrušit zbylé ozbrojené sily, všechny válečné základny na cizích územích.

Třetí etapa: Zničit jaderné zbraně, vojenská ministerstva a dokončit plán úplného a všeobecného odzbrojení.

11
1959

NOVEMBER
LISTOPAD

cena 1 zł

ŽIVOT
KULTURNĚ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS

1917

VLADIMÍR MAJAKOWSKI

REVOLÚCIA

Na krídlach zástav
jak stohlavá láva
z hrdlá ulíc do výšky vyletela.
Zubami bodákov sa zakusáva
do carského orla,
do dvojhlavého čierneho tela.

Občania!
Dnes ruší sa tisícočné „Predtým“.
Dnes reviduje sa svetov osnova.
Dnes
po posledný gombík, čo je s ním odev spätý,
život prerobíme odznova.

(Úryvok z básne)

MESIČNÝ prehľad

Z DOMOVA

Historické museum v Varšave po prve u sebe hostí zahraniční výstavu. Na počiatku listopadu bola v pěti sálech na náměstí Starého města otevřena výstava pod názvem "Revoluční husitské hnutí", zorganizovaná Národním museem v Praze.

Jak nás poinformovala přebývající ve Varšavě dr Zoroslava Drobna — pro zobrazení husitského hnutí byly shromážděny a přivezeny do Polska staré tisky a dokumenty, zbraně, mapy, modely a ikonografické materiály.

Mezi nejcennější exponáty patří originální, zachovalé husitské zbraně: válečné cepy, meče a tesáky, unikátní válcové střely z olova, bodec, které husité házeli pod kopyta koní svých protivníků, opravdové štíty, na kterých jsou vymalovány biblické scény atd.

Po dobu výstavy (pravděpodobně do konce tohoto roku) bude možné také uvidět kopie starých rukopisů, bojových písem, staré zákoníky, památky kultury a umění, sochy, odlišky, zlatnické práce atd. Budou také ukázány modely měst, kde působili husité — Betlémská kaple, budova Pražské univerzity, maketa Táboru atd.

V té samé době, kdy ve Varšavě bude výstava "Revoluční husitské hnutí", bude v Praze otevřena výstava "Ariane v Polsku", zorganizovaná naši Národní knihovnou.

Ve vesnici Zamorská, okr. Těšín založil na území Zemědělského výrobního družstva mezi hrou 6-letý Andrej Sobola oneň, který se rychle rozšířil na velký sklad se sklizní. Na místě požáru přijelo 15 oddílu požárníků, kteří přes několik hodin bojovali s plameny.

Po čas akce přijeli z území Československa české požární stráže, které — zaalarmované o požáru — pospíšily bez vyzávání na pomoc polským požárníkům.

5. listopadu t.r. začnou v Krakově porady Polsko-Československé komise, věnované otázkám plánování a obhospodařování rozsáhlých pohraničních území. Komise je organem souboru regionálních plánů stálé Rady hospodářské spolupráce lidově demokratických zemí.

Po dobu porad budou projednány otázky dosahující turistické úmluvy, úlohy vodního hospodářství, dopravy a hospodářské problém spojené s turistikou na celém pohraničním území, zaujmajícím na polské straně jižní část krakovského kraje, a po čs. straně — severní území administrativních krajů Košice, Prešov, Vysoké Tatry a Žiliny.

ZO SVETA

- Papierové banknoty dva a päť zlотовé budú vylúčené z obehu.
- Predsed Státnej Rady PFR Aleksander Zawadzki pozval na návštěvu do Poľska vedúceho Čínskej ľudovej Republiky Lin-Sao-tsi.
- Vynikajúci sovietsky učenec prof. Siedow prehľásil, že SSSR je pohotové sprístupniť vedcom iných štátov všetky údaje získané pomocou druhej sovietskej rakety.
- Z Ameriky došla očkovacia látka proti Heine-Medina. Posledne nastúpil značný pokles počtu onemocnení. Táto očkovacia látka bude používaná na všeobecné ochranu očkovanie na území celého štátu.

PAMIETAJ

Týky do 15 grudnia 1959 r.

M o ž e s z z a a b o n o w a ē

, „Ž I V O T”

na cały 1960 rok.

Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe. Blan-

kiety na wpłatę — wewnątrz numeru.

Nižšie uverejňujeme pre našich čitateľov životopis premiéra SSSR — N. S. Chruščova, významného bojovníka o svetový mier.

Bol chudobný chlapec z ukrajinské roviny a dnes je štátom svetového mena, vodca sovietského štátu.

Začal ako i mnohí oslobodení robotníci prvej socialistickej kra-

jiny. Veľká októbrová revolúcia otvorila mu dvere do života, v ktorom viac nebolo ponížovania a biedy. Revolúcia bola na strane ľudí jeho pôvodu a jeho kovu, takže mladý Chruščov, bývalý pastier v rodnej dedinke Kaliňovke, kováč a mechanik v Donbase, mnoho neváhal, ale prišiel k Červenej armáde. Bojoval v občianskej vojne a na sklonku roku 1918 stal sa komunistom. Vlna revolučných premien zachvátila Nikitu Sergejeviča a zanesla ho k strane.

Chruščov sa usilovne učil, svedomite vykonával záväzky, rýchlo nadobúdal nové skúsenosti a neustále postupoval. Navštievoval večerné náukobehy pre robotníkov, zakončil strednú školu, navštievoval politické štúdium na Leninovej univerzite a konečne zdokonaloval všeobecne a odborné vedomosti na Priemyselnej akademii v Moskve.

Línia stáleho pokroku neprestáva. V Moskve pracuje ako stranický aktivista v organizácii, ktorú vtedy viedol Lazar Kaganovič. V roku 1934 zvolený bol za člena Ústredného výboru strany, v roku 1938 sa stáva tajomníkom ÚV Ukrajiny a v roku 1939 i členom Politbyra (neskoršie Prezidia) ÚV strany v Moskve. Vo vtedajšom Politbyre, Chruščov bol najmladším členom. Len on bol do strany priatý po revolúcii.

Druhá svetová vojna politického pracovníka Chruščova pozmeniuje v organizátora úzadia a partizánskych akcií na území Ukrajiny. Na tomto položení ziskáva veľké skúsenosti a hodnosť generálporučíkova.

V povoju novom období Chruščov vykonáva rôzne funkcie a pracuje na obnove.

V r. 1954 Chruščov dostáva najväčšie vyznamenania: Leninov rad, Zlatú medailu „Kosák a mlat“ a titul „Hrdinu socialistickej práce“. O štyri roky, 28. marca roku 1958, Nikita Chruščov prvý tajomník KSSR sa stáva i predsedom sovietskej vlády. Organizačné zmeny sa tým dostávajú ku koncu a svetová úloha sovietskeho predáka nie je viačej sputnaná ani formálnymi prekážkami. Jeho dynamická figura sa vo svete stáva predmetom veľkej pozornosti a mnohých, často protikladných predpovedí, komentárov, nádejí, žiadostí a očakávaní.

Svet sa na rôzne spôsoby oboznámi s osobnosťou premiéra Chruščova. Mnohí už mali možnosť vidieť ho vo svojom prostredí, lebo on často cestuje, často hovorí, všade sa zjavuje a vždy

zostáva v stredobode toho, čo sa odohráva v hraniciach Sovietskeho sväzu a vo vzájomoch z inými krajinami.

Kdekoľvek cestuje, Chruščov zanecháva hlboký dojem, aj svojimi vyhláškami, ktoré sú veľmi dôležité už i v dôsledku jeho funkcie, ale sú populárne i preto, že do nich vkláda celú svoju energiu a svoj bohatý repertoár vtipov, výpovedí, porekadiel, povrchní a improvizácií. Jeho dôvodnosť je raz bystrá a zábavná potom exotická a úprimná, ba i satirická a uštipačná, no keďže vychádza z úst vedúcej osobnosti jednej z najväčších svetových veľmocí, tak sa vždy veľmi radi počúvajú a ešte pozornejšie analyzujú ako prípadné dverka do intímnych myšlienok ich autora.

Američania — kde Chruščov bol nedávno na návštive — majú radi humor a majú i zmysel pre humor, hoci by sa nemohlo povedať, že ich každý politický žart Nikitu Chruščova rozveseľuje alebo zabáva. Nie tak zriedkavo zostávajú zmýlení a možno práve preto si i priali vo svojom prostredí vidieť človeka, ktorého osobnosť im je príliš záhadná.

FOTO
SERVICE

Deň Poľskej Armády bol slávený v celom štate veľmi slávnostne. Tento sviatok je blízky celému národu. Všetci občania prajú veľa úspechov v tejto ľahkej a čestnej službe všetkým vojakom Poľskej armády.

VEL'KÁ SÚŤAŽ PRE POŠTOVÝCH DORUČOVATEĽOV DOPISOV

PODMIENKY SÚŤAŽE

Súťaže sa môže zúčastniť každý kto do 15. decembra 1959 získá pri najmenej 15 predplatiteľov na celý budúci rok. Ročné predplatné činí 12 zlôtých od osoby (spolu 180 zlôtých) a možno ho vplatiť poštovému doručovateľovi, alebo priamo na poštovom úrade, alebo tiež v delegáturách RUCHU. Po vplatení treba ešte vyplniť súťažný kupón, ktorý bude uverejnený v novembrovom a decembrovom čísle „Života“. Vyplňený kupón spolu so zoznamom získaných predplatiteľov treba poslat do redakcie „Života“ (Warszawa Aleje Jerozolimskie 37 I. p.) s označením na obálke „Naša veľká súťaž“. Zoznam získaných predplatiteľov musí byť potvrdený poštovým úradom, alebo delegáturom RUCHU, v opačnom prípade treba pripojiť iný dôvod zaplatenia predplatného.

ODMENY PRE ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE

Osoby, ktoré získajú najmenej 15 predplatiteľov „Života“ na celý rok 1960, budú zaradené do verejných losovania týchto výher:

- moderný zahraničný bicykel
- náramkové hodinky
- detský kočík
- budík
- detský bicykel
- aktovka
- komplet hrncov
- látka na šaty
- pár kožených rukavičiek
- nylonový pršíplášť
- kupón na 400 zl do obchodu s obuvou
- záclony
- lopta na volejbal
- futbalová lopta
- lyžiarsky oblek

kupón na 200 zl do obchodu so športovými potrebami

kupón na 100 zl do obchodu so školskými potrebami

vrecková lampa s dynamikom ako aj veľa iných cenných a praktických výher.

VÝHRY PRE PREDPLATITEĽOV „ŽIVOTA“ NA ROK 1960

Medzi predplatiteľov, ktorých meno nám pošlú účastníci súťaže, budú rozlosovane následovné ceny:

- kupón na 700 zl do obchodu s rolníckymi výrobkami a potrebami
- kufríkový gramofón
- komplet gramofónových dosáčkov
- náramkové hodinky
- komplet dámskej bielizny
- vlnené punčochy

nylonové punčochy

písacie komplet (plniace pero, ceruzka)

žehlička

strojček na mäso

nylonový obrus na stôl

nylonovú zásterku

5 m kretónu

4 m kretónu

módnu dámsku kabelku

kupón na 200 zl do obchodu s domácimi potrebami

záclony

kupón na 100 zl do obchodu s hračkami

turistický kufrík

koženú peňaženku

kupón na 100 zl do knižného obchodu

20 knižných odmen

5 kusov nylonových peňaženiek

ako aj desať ďalších cenných a praktických odmen.

ATOMNYI ISPOLIN

ИССЛЕДОВАНИЕ

V deň, keď druhá kozmická raketa Sovietskeho svazu dopadla na Mesiac, sovietsky atómový ľadoborec „Lenin“ vyplával na rieku Nevu a zakotvil uprostred Leningradu, na mieste odkiaľ v roku 1917 zahrmel výstrel z Auróry. Tisíce Lenigradčanov vyšli si na nábrežie, aby pozdravili čudenský koráb ľadového oceánu a jeho posádku.

Najstaršie ruské lodenice, ktoré w tomto roku oslavia svoje 250. výročie, dosiahli nové skvelé víťazstvo.

Aké sú niektoré osobnosti tohto jedinečného ľadoborca? Dlhý je 134 a široký 28 metrov. Výška sa rovná poschodovej budove a má až 900 miestností. Právom ho teda nazývajú lámujúcim mestom. Atómový koráb sa nepotopí ani vtedy, keď na ňom vznikne trhlinu. Neobyčajne silný trup je rozdelený na množstvo priečinok zo špeciálnej ocele. V prípade vzniku trhliny ľadoborec sa iba o niečo hlbšie ponori, kedy pracoval na naftu potreboval by jej na 24 hodín až 200 ton. Za rovnaký čas však spotrebuje atómového paliva menšieho rozmeru, ako je zápalková krabička.

V posádke atómového ľadoborca niesie strojníkovia ani kuričov. Sú to iba inžinieri-operatéri, ktorí sledujú prácu reaktora. Automatické zariadenie bez akéhokoľvek zásahu človeka udržiavajú v reaktore nevyhnutný režim jadrovej reakcie. Štáb ľadoborca je v osobitnej nadstavbe na širokej palube. Odtiaľto pomocou automatických prístrojov kapitán a jeho pomocníci môžu viesť koráb stanoveným smerom a meniť rýchlosť. Všetky tri reaktory sú opatrené biologickou ochranou. Nad palubou niesie komínov, bez ktorých sme si doteraz nedeli predstavili nijakú lod, až na plachetnice. Zato však na ľadoboreci je plošina, z ktorej budú vzlietať helikoptery.

„Lenin“ už brázdí vlny Baltu. Atómový ľadoborec zapisuje tak prvé stovky morských mil na svojej prvej ceste.

Kapitán ľadoborca má už dobre po šesťdesiatke, ale ešte istou rukou riadi svoju atómovú lod.

V októbri Milicia Obyvateľská slávila XV rokov trvania a služby národu. Dejiny MO viažu sa so vznikom a rozvojom Poľskej Rudivodemokratickej republiky. Pri tejto príležitosti zdávame všetkých funkcionárov MO.

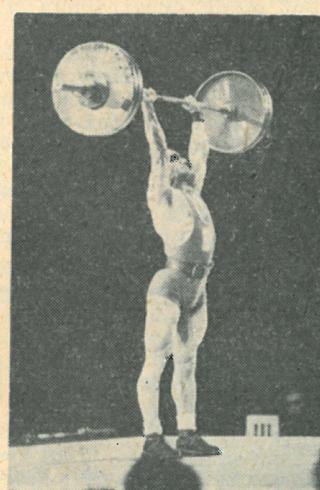
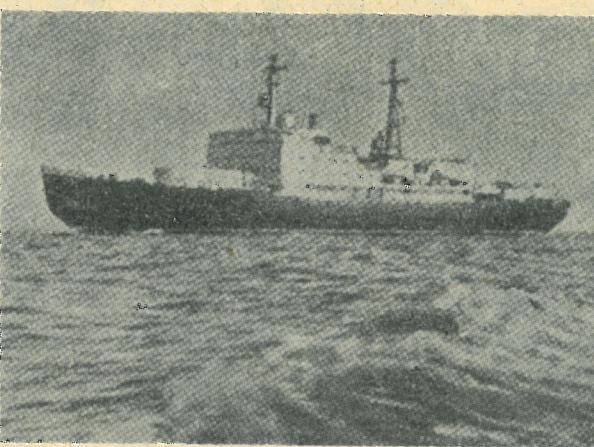
PÍSALI
O NAS...

Na obrázku: Zieliński (Poľsko) víťaz v pierkovej váhe o titul majstra Svetova premien.

Poznáte ju? Ak nie, určite budete. Mladá poľská herečka Grażyna Muszynska hrá v novom filme „Prieplastka“.

SERVICE

FOTO

1
9
5
9

O ÚLOHÁCH VYPLÝVAJÚCICH Z HOSPODÁRSKEJ SITUÁCII NÁŠHO ŠTÁTU

(VÝŇATKY Z UZNESENIA III PLÉNA ÚV POL'SKEJ
ZJEDNOTENEJ ROBOTNÍCKEJ STRANY)

I.
Doterajšie plnenie päťročného plánu na roky 1956–1960 charakterizuje rýchly vzrast spotreby a kúpnej sily spoločnosti.

V pomere k roku 1955,
 reálne mzdy v kolektívnom hospodárstve vzrástli o 30,4%,
 Na takej samej úrovni vzrástli reálne dôchodky rolníctva, čiže dôchodky a mzdy vzrástli o toľko o koľko predvidal plán v roku 1960.

Tá zvýšená kúpna sila smerovala predovšetkým na nákup potravín, najmä mäsa.

Mzdy vzrástali rýchlejšie ako výroba a okrem toho sa prejavil

živelný a nekontrolovaný vzrast pláca
 negatívne procesy pri plnení úloh vo výstavbe.

prekročenie investičných nákladov.

Situácia sa ešte zhorsila vzhľadom na nepríaznivé podmienky, ktoré zapríčinili, že poľnohospodárska výroba v tomto roku bude nižšia ako roku 1958.

V dôsledku toho nastalo „otváranie nožnic“ medzi vzrástajúcou kúpnou silou obyvateľstva a možnosťami zásobovania mäsem a živočíšnymi tukmi.

(A). Plenum UV potvrzuje nevyhnutnosť zvýšenia cien mäsových výrobkov a živočíšnych tukov. Nie je však možné zároveň s tým opatrením zvýšiť priam, alebo nepriame dôchodky obyvateľstva, lebo by to znamenalo fakticky ďalšie zaostrenie zaopatrenia so všetkými zápornými stránkami.

Zároveň plenum povahuje za správne uskutočnenie viačervy opatrení na zvýšenie živočíšnej výroby, ako napr. zvýšenie výkupu mäsa, lepšie zaopatrenie chovateľov uhlím, zvýšenie zaopatrenia krmovinami, zvýšenie chovu v štátnych majetkoch atď.

Zároveň plenum vytvára nové úlohy pre poľnohospodársko-potravinárske a rafinské priemysel, ktorý má dodatočne zásobovať domáci trh vysokokvalitným tovarom.

(B.) Plenum sa rozhodlo podniknúť opatrenie pre
 zvýšenie finančnej disciplíny,
 ďalší vzrast produktivity práce,
 zabezpečenie materiálnych úspor,

a týmto spôsobom zabezpečiť plnenie základných úloh päťročného plánu i napriek neuspokojivej situácii v poľnohospodárstve.

V uznesení sa hovorí ďalej podrobne o týchto opatreniach upozorňujúc o nutnosti:

dodržiavania ustáleného fondu miezd,
 platiene daní a odovzdávanie povinných dodávok štátu,

zavedenie správnej inštnej politiky,

dodržiavania pravidelnej kooperácie,

plánovaného vytvárania, štátnych zásob,

zvýšenie exportu.

III.

Plenum UV potvrzuje nevyhnutnosť urýchlenej nápravy metód práce miestneho hospodárskeho aparátu. Považuje za nevyhnutné:

zvýšenie medziresortnej koordinácie,
 vypracovanie plánov opierajúc sa o hlbokú ekonomickú analýzu,

zvýšenie kontroly plenia plánu,

prekonávanie liknavosti a odporu pri plnení uznesení strany a vlády.

Uznesenie potom podrobne rozvádzá každý z uvedených bodov a ďalej v oddiele

IV.

určuje úlohy, vyplývajúce so súčasnej situácií pre stranu, jej orgány a organizácie, ako aj pre všetkých členov.

Úlohy spočívajú v základnej a širokej akcii objasňovania v meste i na vidieku, pobúdzania k aktívnej podpore politiky strany a prehľbeniu práci národných výborov pri riadení národným hospodárstvom.

„Naše hospodárstvo ako celok“ — hovorí sa v zakončení uznesenia — disponuje vysokými výrobňmi možnosťami, priemyselná výroba prekročila stanovený plán a úspešne sa rozvíja. Treba sústrediť úsilie na prekonanie súčasných čašťostí v poľnohospodárstve, na zvýšenie poľnohospodárskej výroby a takým spôsobom vyravná front nášho hospodárstva a zaručiť plnenie základných úloh rozvoju, schválených II. zjazdom strany.

KUPON ● KONKURS „ŽIVOTA“ ● KUPON

Nazwisko i imię .....
wiek ..... zawód .....
dokladny adres .....
podpis

Wykaz pozyskanych prenumeratorów „Života“
na cały 1960 rok.

Lp.	Nazwisko i imię	adres dokladny	wpłata
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

Potwierdzenie placówki przyjmującej prenumeratę, względnie dowody wpłaty

VATEL'OV a PREDPLATITEL'OV „ŽIVOTA“

Upozornenie: Do losovania cien pre predplatiteľov budú zaradení také účastníci súťaže, ktorí získajú 15 predplatiteľov a sami si predplatia „Život“ na celý budúci rok.

ŠPECIÁLNE ODME NY DODATOČNÉ

- Pre poštového doručovateľa, ktorý získá najviac predplatiteľov „Života“ je preznačená mimosúťažná odmena — zahraničný bicykel.
- Pre dopisovateľa „Života“, ktorý získá najviac predplatiteľov je preznačená dodatočná mimosúťažná odmena — fotografický aparát.
- Pre ostatné osoby, ktoré získajú najväčší počet predplatiteľov na celý budúci rok je dodatočne priznaná odmena:
— zahraničný bicykel
— moderný rádioaparát s klaviatúrou

UPOZORNENIE

Priznanie špeciálnych odmen záleží výlučne od počtu získaných predplatiteľov na budúci rok. Vylosovanie cien uskutoční sa dňa 31. januára 1960.

TO EŠTE NEPOZNÁŠ

DIVADELNÉ KULISY

VANDA POŠEPNÁ

Posledné zacenganie, hasnú svetlá tlmená vrava i šum, osvetlená opona dviha sa sledovaná pohľadmi divákov. Začína sa divadelné predstavenie. Diváci pohrúzia sa do hry, prežívajú to, čo sa deje na scéne. Plynule tečie dialóg, bez šumu menia sa dekorácie, s istotou, ale ľahko pohybujú sa herci v oslnujúcim blesku reflektorov na nevelkém priestore jasiska. Tak to vidíme sediac vo výhodných foteloch. Aby sme mohli prežívať túto hru, divadelné zážitky i pohnutia na 2-3 hodinovom predstavení, k tomu boli potrebné dlhé mesiace úmornej práce a úsilia nielen hercov, ale celého divadelného kolektívu, o ktorom vo všeobecnosti tak málo toho vieme.

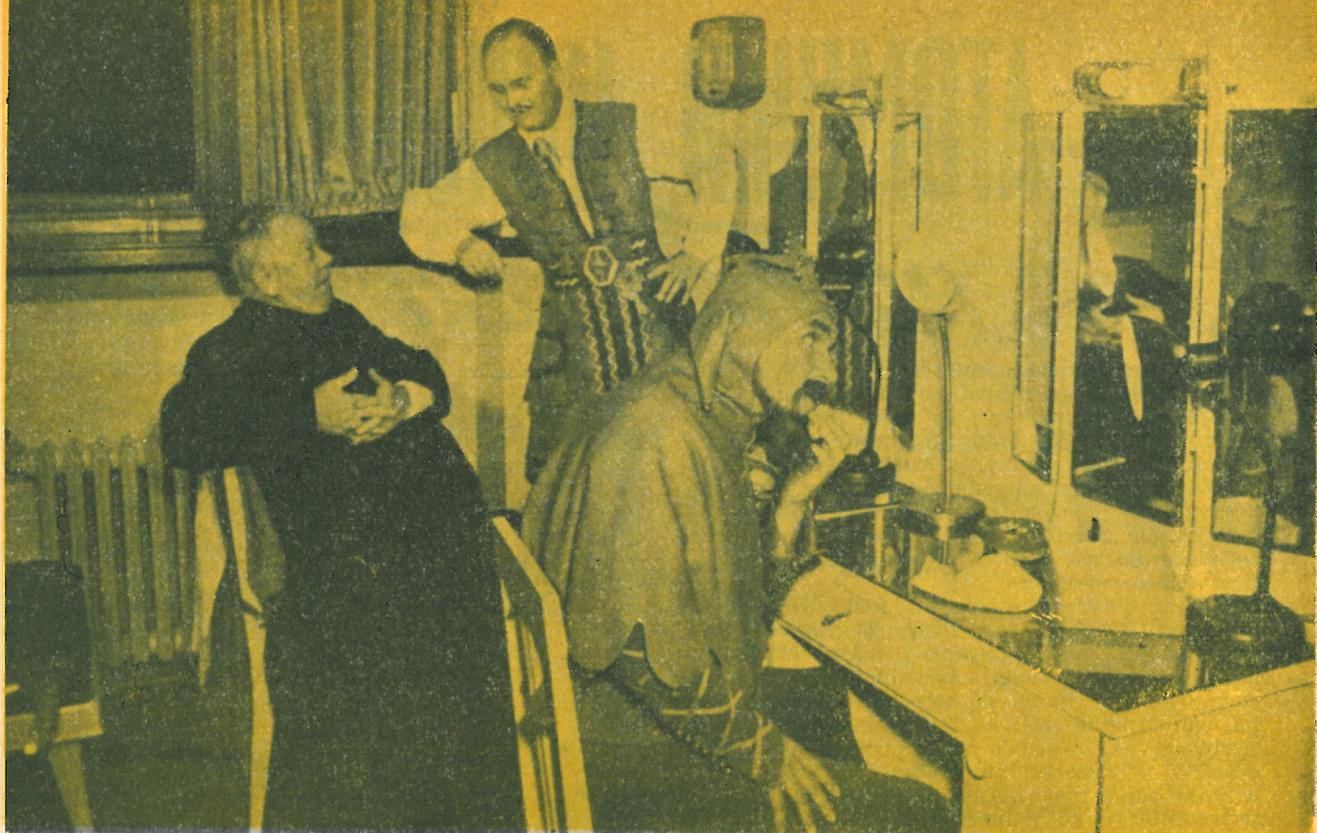
Divadlo je jedno z najkolektívnejších druhov umenia. Zatiaľ čo na výstave obdivujeme obrazy či sochy, počúvame vynikajúceho hudobníka, čítame knihu — to všetko je dielom jedného tvorca.

Ale v divadle okrem bezpostrednej hry hercov ich mimiky a gestov, prinášajú nám umelecký zážitok taktiež iné zložky divadelného umenia, ako napríklad scenografické prevedenie, dekorácie i kostýmy, hra svetiel, hudobné pozadie, celkové pochopenie divadelnej hry, koncepcia — slovom rézia. Základom prirodzene je autorský text. Všetky spomínané zložky musia navzájom spolu pracovať, pretože sú nerazlučne spojené jedna s druhou, dopĺňajú sa navzájom a ovlivňujú. Preto nad divadelným predstavením začína sa pracovať veľa mesiacov pred premiérou.

Výberom divadelnej hry do stáleho repertoáru je poverený riaditeľ divadla s umeleckým vedúcim za pomoc literárneho vedúceho a umeleckej rady. Repertoár musí počítať s hereckými a kádrovými možnosťami divadla, ako aj s technickým vybavnením. Každé divadlo výberom vhodnej divadelnej hry snaží sa vypracovať si svoj vlastný umelecký profil zhodne s rozvojom hereckých možností svojich hercov a s uspokojovalím kulturných potrieb svojich divákov.

Skôr ako sa text divadelnej hry dostane do rúk hercov, režisér spolu so scenáristom a umeleckým riaditeľom musia vypracovať návrh koncepcie predstavenia, ktorý prednesú na prvej schôdzi s divadelným kolektívom. Prirodzene táto koncepcia nie je hotovou a nemennou. Iba postupne v priebehu skúšok rysujú sa konečné formy divadelného predstavenia a štýl réznej práci. Nad koncepciou divadelného predstavenia sa veľa diskutuje a možno povedať, že je ona výsledkom tvorivého hľadania a umeleckého pričinenia sa celého divadelného kolektívu.

Režisér musí vtelit do konkrétnych postáv literárne osoby z divadelného diela. Musí poznat a ro-

Pred predstavením „Wesela“ Tadeusz Chmielewski a Andrzej Bogucki ako aj Józef Konrad v šatni divadla.

zumiť každú postavu, jej vnútorný život i pohľadky jej javiskového konania, vzájomné vzťahy jednotlivých postáv, ich charakter a sklony, aby mohol správne odzrkadliť ideu divadelnej hry. Okrem toho, musí byť znalcom svojich hereckých kádrov, a ich umeleckých možností, sklonov a ambičí, aby mohol rezvrhnúť jednotlivé úlohy.

Teda prvá etapa práce nad divadelnou hrou je práca režiséra, ktorý sa musí dôkladne oboznámiť s textom. Až potom režisér pristupuje k výberu hercov a prvým skúškam.

Zároveň s hereckými skúškami začína svoju prácu celý technický personál.

Pod vedením scenáristu stolárske dielne začínajú podľa technických rysov a náčrtov z plátna, dreva a iných materiálov pripravovať javiskové elementy nevyhnutné pre scénické predvedenie predstavenia.

Maliarske dielne vyhotovujú zasa farebné rekvi-zity, ktoré tak pekne hrajú vo svetle reflektorov, krajinárske dielne šijú kostýmy, ktorých návrhy si vyžadujú mnohoráz podrobného štúdia určitých historických epôch. Divadlo chce predsa dať divákovi verný obraz života v danej epochi, jej obyčajov, kultúry i zvykov.

Obrovské množstvo materiálu mení sa pod rukami majstrov-krajčírov v široké krinolíny, rímske tógy či napoleonovské rovnosaty.

I modelári majú plné ruky práce. Treba urobiť z prefabrikátov mnohé verné kopie predmetov skutočnosti.

O zaopatrenie potrebného materiálu stará sa zásobovacie alebo zaopatrovacie oddelenie. A je to veru niekedy problém, kde napr. vziať taký či onaký materiál.

Sekretariát v tom čase pripravuje koordinančnú súhrnu všetkých zložiek. Prepisujú sa úlohy, zapatriujú sa potrebné informácie.

Na scéne vidno už elektrikov pripravujúcich zložitý systém osvetlenia. Svetlo dopadá na scénu zo všetkých možných strán: zhora, zdola, z bokov i zo zadu, z balkónov i v lóži. Celý ten systém osvetlenia regulouje sa zo špeciálnej kabiny hlavného osvetľovača. Svetelné skúšky sú významnou časťou divadelných skúšok. A vôleb, svetelné efekty odohrávajú veľmi významnú úlohu na divadelnom predstavení, dodávajú potrebnú náladu, vytvárajú rôzne situácie, hrou farieb, tieňov i odtieňov podielajú sa na pôsobení divadelného predstavenia na diváka. Celkové využenie svetelných efektov vypracúvajú na spoločných skúškach režisér, scenárista i hlavný osvetľovač.

I herci sa pripravujú na divadelné predstavenie. Prvé skúšky majú charakter analýzy, uskutočňujú sa bez kostýmov a dekorácií. Preberá sa situácia po situácii, slovo po slove. Zapamätanie úloh prichádza neskôr. Od výčítania sa do textu a správneho pochopenia predstavovanej osoby na scéne, záleží vytvorenie tej postavy, zážitie sa s ňou v každej situácii. To je najtažšie obdobie v práci herca — hľadanie a vytváranie pravej nezabudnuteľnej tváre svojho hrdinu.

Mnohonásobné skúšky každej scény zlievajú sa neskôr v jeden celok. Biele nad tým režisér, ktorý vede hercov cez všetky záklutia divadelnej mašinerie až k cieľu. Sleduje prácu hercov nad svojimi úlohami a pomáha im radou. Vytvára jednotnú hereckú koncepciu predstavenia.

(Dokončenie na str. 7.)

NA SNÍMKE vidíte vynikajúceho herca, ktorému slávia priniesla hra v zmodernizovanej versii „Zločinu a trestu“. Okrem toho vynikajúce výkony podal vo filme „Rififi“ a „Kto to môže vedieť.“ Taktiež hral spolu so svojou ženou vo filme „Láska na horách“, nakrútenom v Československu. Teraz hra vo filme „Rififi“ medzi ženami.

Ako sa volá tento herc a kto je jeho žena? Očakávame odpovede, ktoré posielajte na adresu redakcie s poznámkou „filmová hľadanka“.

ROZLÚŠTENIE Z Č. 7 (BARBARA POLOMSKA)

Knižné odmeny za rozlúštenie dostávajú:

- 1) Eva Bradlová — Nové Město ČSR
- 2) Stanislav Lapka — Praha 6 Budeneč ČSR
- 3) František Kalata — Lapsze Wyżne 34
- 4) Sonia Hollerová — Praha 7 Letné Hoškové ČSR

ROZLÚŠTENIE Z Č. 9 (TADEUZ FIJEWSKI)

Knižné odmeny dostávajú:

- 1) Véra Pospíšilová — Zelów
- 2) Vladislav Bryja — Podwilki
- 3) Zofia Svecová — Zubrzyca Dolna
- 4) Anna Kiedziuch — Zakopane.

Odmeny posielame poštou, odber prosíme písomne potvrdiť.

ODPOVEDÁME NA DOPISY:

Lapka Stanislav z Prahy:
Korešpondenciu k Barbarie Połomskej — polskej filmovej umelky môžete písat na adresu:
Zespoły Autorów Filmowych Warszawa Puławskiego 61.

ORGANIZAČNÝ ŽIVOT

4.X. tohto roku v miestnosti Kultúrno - sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku vo Varšave konala sa schôdza Predsedníctva Ústredného výboru. Na schôdzi sa rokovalo o hospodárskych a organizačných otázkach Spoločnosti. Zo zprávy predsedu Ústredného výboru vyniká, že najlepšie pracujúcou skupinou je Zelov, ktorá za celkovú svoju činnosť zaslúhuje si na pochvalu.

Zelovská skupina v poslednom čase organizovala veľmi vydarené predstavenie československého divadla z Prahy. Horšie výzerá práca v iných skupinách. Ale v súvislosti s nastupujúcim zimným obdobím, Ústredný výbor je pres-

vedčený, že aktív Oravy, Spiša, Krakova pristúpi k aktívnejšej práci.

Ústredný výbor sa rozhodol zmeniť systém práce s obvodnými a mestskými skupinami. Hlavná práca skupín sústredí sa na činnosť osvetových beseid, divadelných krúžkov, na spolupráci s inými masovými organizáciami na organizovaní jazykových kurzov, prednáškach a organizovaní rôznych kultúrno-osvetových podujatí. Ústredný výbor bude posielat bezpostredne obvodným a mestským skupinám dopredu dohodnutý program práce, čo sa nesporne príčini do zvýšenia aktivity skupín a plánejovej činnosti.

Ústredný výbor sa ďalej

uzniesol, že schôdze obvodných a mestských skupín majú sa konáť pravidelne podľa ustanoveného harmonogramu. Okrem toho, Ústredný výbor plánuje rozporúčať týždenne vysielanie rozhlasového programu v slovenskom jazyku v rádiouzloch na Spiši a Orave. V súčasnej dobe konajú sa prípravné porady a diskusie. Ústredný výbor chce tak tiež začať vydávať špeciálny informačný bulletín, ktorý by obsahoval informácie o Československu, Poľsku i o práci našej Spoločnosti.

V hospodárskych otázkach Spoločnosti poinformoval Predsedníctvo riaditeľ podniku „Produs“. Z jeho zprávy vyniká, že nás podnik po prechode stagnáciu, začína v krátkom čase prinesie Spoločnosti úžitok. A v súvislosti s tým zvýši sa fond určený na kultúrnu činnosť Spoločnosti. Najbližšou hospodárskou investíciou Spoločnosti bude zriaďanie sklárni na Orave.

Na pozvanie Státneho divadla mazowieckej zemi navštívilo Poľsko Státni zájezdový divadlo z Prahy. Divadlo dalo 10 predstavení a 2 pre našu Spoločnosť (1 v Zelove a jeden vo Warszawie).

Našim prostredníctvom zasiela St. zájezdový divadlo nám čitateľom pozdrav.

Čitateľom časopisu „Život“

Hodnú, hodnú pozdrav od všetkých miestnych Štátneho režisérského divadla z Piešťan. Škoda, že vás nemôžeme podkrať osobne. Aspoň touto cestou „Hodnú Škodu!“

J. Štríci
J. Štríci
Vedúci redakcie
Štátneho režisérského
divadla v Piešťanach.

SPROSTOWANIE: w numerze 9 na str. 2, ostatnie zdanie w drugiej szpalcie winno brzmieć: Ta partią była PPR, ona to wraz z odrodzoną PPS i radykalnym ruchem ludowym rozpoczęła trudny proces odbudowy kraju oraz wytyczania linii politycznej, zabezpieczającej trwałą suwerenność i pokojowy rozwój państwa.

FILMOVÁ HÁDANKA

SPRISA HANIE

HODINA 12,50

„ŠTASTNEJŠÍM“ UTALI HLAVY

AKO SA ROBIA „SVÄTÍ“?

V kasárnach západonemeckého Bundeswehu nedávno čírali podivuhodný "Denný rozkaz". Pojednával o iniciátoroch a účastníkoch protihitlerovského sprisahania z 20. júla 1944. V rozkaze sa hovorilo o dotyčných hitlerovských dôstojníkoch, že tito "preukázali kresťanskohumanistický cit k zodpovednosti a ich duch a príklad má slúžiť ako vzor..."

Denný rozkaz prečítaný na kasárenských dvoroch a raketových základniach, postavil zase do stredu západonemeckej verejnej mienky udalosti onoho dátumu. Stalo sa to vo vodcovskom Hlavnom stane v okolí Rastenburgu... Hitler sa práve vypytoval svojich generálov na to, kde sa nachádzajú sovietske pancierové jednotky, keď do miestnosti vstúpil plukovník generálneho štábu, gróf Stauffenberg a svoju plnú aktovku položil k nohám Führerovho písacieho stola. Stauffenberga za niekoľko minút zavolali k telefónu a o 12,50 hod. aktovka vybuchla. Aktovka v okamihu výbuchu už nebola na tom mieste, kam ju Stauffenberg položil, lebo neznámy dôstojník, ktorý sa o ňu potkol, ju dal inde. Führer ostal nažive a začal s úplne hysterickými odvetnými akciami. Uvážnil vyše 33 tisíc ľudí a popravil 600 dôstojníkov. Tým „šťastnejším“ usekli hlavy. Iných zahrdúsieli strunami z klavíra

alebo povesili na mäsiarske háky a ich smrteľné muky sfilmovali. Hotový film zaslali do Hlavného stanu Hitlerovi, ako bol prikázan.

až do poslednej chvíle vojny hromadili tie najstrašnejšie neľudskosti.

Až tohto roku sa adenauerovci rozhodli. S iniciatívou vyšiel bývalý západonemecký prezident Heuss. V marci t.r. pred poslucháčmi hamburskej dôstojníckej akadémie vyhlásil, že "Stauffenbergovské sprisahanie je súčasťou nových tradícií Bundeswehru". Adenauer o niečo neskôršie na to položil veniec na Stauffenbergov hrob a v Západnom Berline pomenovali podľa neho aj ulicu, v ktorej bolo veliteľstvo bývalého Wehrmachtu...

A teraz došiel oficiálny denný rozkaz. Rommel a ostatní sa stali "oficiálnymi svätými" Bundeswehru...

lete roku 1944 vstúpiť do izby pološia-
leného a podozieravého Hitlera bez
ohlásenia a telesnej prehliadky? Tak
isto je zbytočné sa pýtať, či bol naci-
stom generál Rommel, ktorý sa tiež za-
plietol do sprisahania, ale ešte pred
zatknutím spáchal sebevraždu...

Nová západonemecká armáda už od samého svojho vzniku hľadala "hrdinov a tradície", ale jej velitelia sa dlho báli označiť za takých vedúcich junkerského sprisahania. Veď predsa išlo o fašistických dôstojníkov, ktorí

NEUVERITEL'NÉ – PREČITAJ

„DAKKAT AL ABBET“

Zdá sa byť priam neuveriteľné, že dnes v čase, keď sa človek dostáva k hraniciam hviezd, existuje otroctvo a obchod s otrokmi. A to celkom legálny a oficiálny. Arabský poloostrov a to najmä Saudská Arábia a Jemen majú riadne zákony, ktoré legalizujú najstrašnejšie utrpenie tvora nazývaného — homo sapiens. Tieto dva štáty nesúhlasili a ani nepodpisali medzinárodnú konvenciu členských štátov OSN o boji s nevoľníctvom a obchodu so živým tovarom.

Pravda, na medzinárodnom fóre nevystupujú oficiálne. Všeobecne zástupcovia oboch štátov tvrdia, že obchod s otrokmi je len domácou obchodnou transakciou, no pravda je, že má svoje zastupiteľstvá a pomocníkov ďaleko za hranicami Saudskej Arábie a Jemenu, i za hranicami malých panstiev šejkov na arabskom poloostrove. Domáci boháči dnes kupujú živý tovar najmä na dvoch miestach. Sú to akéosi výstavné veľtrhy v náboženskom a štátnom centre Saudskej Arábie — v Mekke a Er Riadu. Obchod prebieha celkom verejne. V deň keď majú obchodníci (a je to tam celkom normálnym zamestnaním) dosť tovaru, poveria „manurinu“ čiže mestského vyvolávača, aby obehol mesto a zvestoval obyvateľom, že na druhý deň o tej a tej hodine bude na zvyčajnom mieste na drevenom pódiu „Dakkat al Abbet“, (v preklade to značí estráda otrokov). Zvestuje, že bude k dispozícii povedzme 25 dievčať a 30 chlapcov, zdravých a dobre živených. Ceny sa pohybujú podľa dopytu a ponuky. Všeobecne však sú pomere veryšoké a dostupné len pre bohatých ľudí. Napríklad

dievča pod 15 rokov stojí 400 funтов. O hodnote „tovaru“ nerozhoduje iba vonkajší výzor, ale tiež, či je súči na prácu a... aké má spôsoby. Otrokyne, ktoré nariekajú, sú smutné, majú nižšiu cenu. To isté platí i pre mužov. Cím starší „tovar“, tým lacnejší. 24-ročná dievčina stojí iba 100 funtów, tri-adsaf ročná 50 funtów a staršiu, tú dávajú mnoho ráz len ako „dôvažok“ k mladším otrokyniam. Cenu mužov začína klesať od 35 rokov. Tieto ceny sa vzťahujú na otrokov, ktorých najrozličnejšími cestami a spôsobmi dopravujú kupci z Afriky. Lebo „čierna zem“ je ešte stále eldorádom pre „ludí“, ktorí sú predstaviteľmi a zástupcami najhnušnejšieho obchodu ľudských dejín. Svoje siete majú rozprestreté najmä na juh od rovníka a ich pomocníkmi sú hlavne malí vládcovia rozličných kmeňov. Kastrovaných mládencov, ktorých predávajú ako eunuchov do arabských háremov, „dodáva“ územie okolo Bieleho Nilu. Túto činnosť napomáhajú i domáce obyčaje, ktoré považujú za úplnu samozrejmost napríklad aj predaj dievčat mužom za manželky.

Tajnými cestičkami dopravujú „tovar“ do sudanských prístavov Suakin a Port Sudan, odkiaľ Čerovým morom na malých bárkach ho prepravujú na miesto trhu. Najväčším rizikom je cesta morom, kde patrolujú námorné hliadky OSN. Keď na obrovskom prístave mora (a pri nedostatku patrolujúcich lodí) predsa sa má loď dostaviť do rúk spravidlivosti, tak obchodníci s „hebanom“ robia to, čo robili ich predchodcovia po stáročia. Nechajú zmiznúť bez stopy celý náklad. I keď najrozšírenejším spôsobom je kúpa otrokov priamo od miestnych vládárov afrických kmeňov, predsa nie sú zriedkavé i lúpežné prepady. Získavajú tam najmä otrokov svetlejšej pleti, ktorí sú oveľa cennejší ako tovar s pleťou čiernoch. Pravda, takéto akcie na terénoch Iraku, Perzii sú spojené s veľkým rizikom. To sa odráža zrejme i na cenách. Akékoľvek intervencie spoza hraníc považujú obchodníci so živým tovaram a ich ochráncovia za „miesanie sa do vnútorných záležitostí štátu“.

Zahraničná činnosť obchodníkov s otrokmi z roka na rok klesá. Ale len veľmi pomaly. Žiaľ, obchod s otrokmi a otroctvo ešte stále existuje. Bude dovtedy, kým na arabskom poloostrove bude jestvovať otroctvo ako legálna inštitúcia. Verme, že nie dlho.

REDAKČNÝM OBJEKTÍVOM

Zubrzyca v slnečných jesenných dňoch. Na snímke: pred hospodárom Jánom Kovalíkom, predsedu Obvodného výboru Spoločnosti na Orave.

Na snímke: s koňom pri potoku.
(upozorňujeme: ďalší seriál snímkov zo Zubržic je na 15 strane)

KED „LOKOMOTÍVU“ KRÁVILI SENOM

Konskú železnici poznáme dnes iba z dávnych obrázkov. Tak ju totiž prezývali, keď pred 119 rokmi po prvý raz tahalo dva páry koní "železničný vagon" po koľajinach z Bratislavu do sv. Jura. To sa vie, že to bola historickej událosť. V r. 1841 "konskú železnici" predlžili z Bratislavu až do Pezinika, toho istého roka do Báhoňa a presne o rok neskôr vlak s konským záprahom "premával" z Bratislavu do Trnavy a späť.

Za striebro lístok. Veru áno. Bolo tomu doslova tak. Cestovať mohol iba ten, kto platil striebornými. Na vtedajšie pomery bolo cestovné pridrahé. Dvadsať grošov v striebre sa platilo za jednu míru v I. triede, 15 grošov v striebre v druhej a 8 grošov v tretej triede. Konskej železnici konkurovali v tom čase poštovné dostavníky, ktoré inkasovali za mílu 18 grošov. Pred výše stotkmi — bratislavský hotel Carlton pochopiteľne ešte neexistoval. Na jeho mieste stála — stanica konskej železnice. Vlaky s konským záprahom odtiaľ smerovali na Nové Mesto do Račíšdorfa a ďalej tým smerom, ako viedie železničná trať aj dnes do Trnavy.

"Otcovia" železničiarov už tiež poznali — cestovný poriadok. No, naisto nemali s ním toľko opletačiek, ako dnes. Vtedy boli na tom železničari oveľa lepšie. Nemuseli priveľa hútať okolo vlakových spojov, lebo vtedajší cestovný poriadok mal iba — dva páry vlakov. Každý deň — okrem nedele — predpoludním sa "nafutrovali" kone v Bratislave a odviezli pasažierov až do Trnavy. Potom ich nakrmili v Trnave a priviezli cestujúcich nazad do Bratislavu.

33 dlhých rokov vydžala konská železnica. 1. mája 1873 nastal na tie časy "úžasný technický pokrok", keď z Bratislavu do Trnavy

vyštartoval prvý parostroj. Bola to hotová "svetová senzácia". Ľudia prestali pracovať, obchody ostali zatvorené, lebo každý chcel vidieť — prvú parnú lokomotívku.

"Diablove mašina" — tak začali prezývať parnú lokomotívku. Ľudia boli postrašení, lebo parný stroj chrlil oheň, dým a púšťal paru. Začali proti "diablovej mašine" protestovať. Niel len obyčajní ľudia, ale aj vo vyšších kruhoch pokladali parný stroj za "diablove vynález". Farári prorokovali skazu ľudstvu, keď "diablove mašina" neprestane premávať.

Železnica podporuje nemravnosť — tak boli konštatovani vtedajší mestskí páni v Modre, keď železničná trať mala viesť cez ich mesto. Nepripustili ju a trvali na tom, aby šla čím ďalej od ich mesta. No neskôr zbadali, že zle urobili. Potom chceli inžinierov podplatiť sumou 60 tisíc zlatých. Ale ani to nepomohlo. Preto ide železničná trať aj po dnes ďaleko od Modry.

2 hodiny 14 minút trvala jedna cesta vlakom z Bratislavu do Trnavy. A to vraj bol ozajstný rekordný výkon, o ktorom vtedajšie noviny dlho písali. Hodno spomenú ešte jednu "perličku" pri slávnostnej príležitosti, keď 1. mája 1873 prvá "diablove mašina" prišla z Bratislavu do Trnavy. Poslanec trnavského okresu Tadeuš Príleský povedal "veľkú reč", v ktorej on "poslanec" — slobodného ľudu — vyslovil nádej, že i táto železnica pomôže zmaďarizovať celý kraj od Trnavy až po Bratislavu.

Bratislavskú stanicu mali pôvodne stavať na dunajskom nábreží. Ale plány pozmenili a postavili ju na tie miesta, kde stojí aj dnes. Do užívania dali ju v roku 1848. Až do roku 1860 na Slovensku prestali so stavbou železnic. Pre jednoduchú príčinu. Nebolo peňazí.

ORAVKA mimo plánu dostane oddávna očakávaný elektrický prúd. Je pochopiteľné, že občania iných oravských obcí hľadajú na elektrifikáciu Oravky tak trochu so závisťou. Vzdychajú si: „Kedy sa u nás rozsvietia elektrické žiarovky?“

Tradičné strihanie v Oravke. Takýto obrázok sme uzreli pred domom číslo 113 u nášho čitateľa Ignáca Bosaka

Kedy to bolo čo najskôr!

**LÍDIA
MŠÁLOVÁ**

VIAC TAKÝCH KURZOV

2. augusta t.r. tridsaťšesťčlenná učiteľská skupina na čele s pánom inšpektorom Słowakiewiczom z Novego Targu vydala sa na trojtýždňový kurz slovenského jazyka v Mrągowe. Počasie bolo pekné. Vlak uháňal pahorkatinami a piesočnatými rovinami — trielil rovno na Mazury, ktoré sa pýšia čiernozemnými jazerami. Všetci sme túžobne vyckávali nádhery každého nového jeziera. Lebo monotónna mazurská príroda pre ľudí z horských oblastí môže mať pôvab iba v spojení s leskúcimi sa jazerami. Tie nás najviac lákali. Našu pozornosť upútali tiež dobré cesty. Ej, keby na Orave a Spiši boli také! Potom by ani autobusy netrpeli toľko, aj našim rolníkom by odlahlo. Lahko je nám snívať — ale tažie je sny uskutočniť. Tažko je opísať všetky dojmy a zážitky z nášho mazurského kurzu.

Do Mrągowa sme sa dostali vo veľmi dobrej nálade. Okrem sympatických miestnych profesorov a dobrosrdečného pána inšpektora prišli k nám veľmi mili asistenti z Bratislavskej univerzity p. Dr. Urbánková a p. Dr. Šimon Ondruš. Tito i napriek tomu, že sme nemali potrebných kníh, snažili sa nám dať čo najviac vedy, po ktorej sme všetci dychtili. Vďaka schopnostiam a snahe všetkých vyučujúcich upevnili a prehľobili sme si vedomosti zo slovenského jazyka a pedagogických predmetov. Odnesli sme si z kurzu pekné zážitky. Sme bohatší už nie len o nové vedomosti, ale aj o poznanie nových poľských krajov i pamätných miest. Tak napr. mali sme možnosť byť v Gdyni, vidieť, ba aj sa plavieť po poľskom Balte. Navštívili sme morské múzeum v Gdansku a prešli sme aj rozprávkovým Sopotom. Okrem toho pozreli sme si a počúvali zvuky pozoruhodného olivského

orgánu, ktorý je umiestnený v nádhernej katedrále v Olive. Tento orgán má vraj až 6.730 pišťal a je považovaný za najväčší v Európe.

Veľkým dojmom zapôsobili na nás starobylé múry križiackeho zámku v Malborku z XIII. stor. Boli sme aj vo Westerplate na miestach, kde hŕstka Poliacov hrdinsky odporovala hitlerovskému útoku počas druhej svetovej vojny. Stihli sme navštíviť i Kopernikovo múzeum vo Fromborku. Nás pobyt v Mrągove pán inšpektor vedel spríjemniť aj tým, že usporiadal výlet loďou z Mikolajok do Rucianého. Takýmto spôsobom zoznámili sme sa s jazerom Śniardwy, cez ktoré sme sa plavili už nie na mape, ale v skutočnosti.

Veľmi milo nás prekvapili pracovníci Poľského rádia z Olsztyna, ktorí nahrali naše spevy.

Podobných prekvapení bolo aj viac.

Poznali sme pekný kus Poľska. Veľa sme tým získali, a to všetko bude v prospech našich menšinových škôl. Preto učitelia, vyučujúci na školách so slov. jaz. vyuč., túzia po ďalších takýchto kurzoch, organizovaných nielen v Poľsku, ale aj v Československu. Bolo by to pre nás veľmi užitočné. Tam by sme mohli lepšie zoznámiť sa s dielami slovenskej literatúry a overiť si mnohé poznatky o Československu. Aj naše školy by na tom získali.

Dúfame, že Ministerstvo Osvety vo Varšave pomyslí nad týmto problémom a podľa možnosti prispeje k tomu, aby sa naše nádeje splnili. Zatiaľ však na stránkach „Života“ vyjadrujeme srdečnú vďaku Ministerstvu Osvety a všetkým tým, ktorí umožnili zorganizovanie kurzu, ako aj tým, ktorí sa s nami delili svojimi vedomosťami.

NA DUŠIČKY — RODINY PADLÝCH NAD HROBAMI

LIST Z JUHOSLÁVIE

Ctená redakcia!

Hoci sa nepoznáme, predsa sa hlásim k Vám niekoľkými slovami. Pravidelne čítam Vás časopis. Muším povedať, že sa mi veľmi páči, najmä preto, že ma informuje o živote Slovákov a Čechov v Poľsku, čo ma mimoriadne zaujíma. Od istého času nemám však možnosť zaopatrovať si „Život“, preto Vás veľmi prosím o jeho riadne zasielanie. Ja Vám ako protihodnotu budem posielat naše slovenské „Rozhlady“.

V nádeji, že vyhovieť mojej prosbe, vopred ďakujem a zasielam veľa priateľských pozdravov.

Ján Sklabinský

Odpoved' redakcie

Splňame Vaše želanie a „Život“ Vám budeme pravidelne posielat. Ďakujeme za pozdrav, ktorý čo najsrdečnejšie opäťujeme.

Do našej súťaže, ktorú sme rozpočali v 10 a terajšom čísle „Život“, nadišla už prvá odpoveď od

JÓZEFINY KEPOVEJ z Chyžného (škola č. 2). V súvislosti s tým dostáva Ona knižku, ako mimosúťažnú odmenu.

NE ĎALEKO OD NOWÉHO TARGU

Rožnowské jazero je známe nielen z letného tábora „Sztandaru Mlodych“, ale aj z veľkej vodnej priehradnej elektrárni vybudovanej nedaleko Rožnova. Staré historické mestečko Rožnów pamätá časy Piastov a Jagiellovcov. Svedčia o tom ruiny starého hradu, ktorý strážil prístup do tohto kraja, drevený kostolík i bašta v Czchowe, ako aj historická kronika, ktorú starostlivo opatruje miestny farár.

V Rožnowe má človek neustále taký pocit, ako by sa nachádzal v zakliatej legendárnej krajine. Malebné okolie, úhľadné jednoposchodové domce na úbočí pohorí, serpentínové cesty pozdĺž údolia, lesy, tisina, to všetko pripomína skôr nejaký liečebný ústav vo Švajčiarsku.

Rožnow má významné postavenie v systéme polskej vodnej energetiky: produkuje až 25 percent všetkej elektrickej energie z vody. Obrovské transformátory vysokého napäťa sa nachádzajú nad schodami — stupňami, ktorými musia preplávať ryby, ak sa chcú dostať z Dunajca do Visly.

Na rožnowskej priehrade stará predvojnová poľská technika sa snúbi s najmodernejšími elektrotechnickými výrobcami. Tak napríklad niekoľko desiatok kilometrov vzdialenosť druhá elektráreň v Czchove je diaľkovo riadená z Rožnova. Stačí na rozvodnej doske v Rožnowe stlačiť patričný gombík a v Czchove sa roztočia kolesá turbín a agregátov.

Rožnów stratený v nádhernom horskom masíve Sudeckého kraja pripomína obrovský rezervár techniky uprostred divej prírody lesov, jazier a vrchov.

Ruka človeka natrúc prírode stvorila tu veľké umelé jazero dĺhé 20 kilometrov, lemované z oboch strán lesnými pohoriami i skalnatými masívmi obviajúcimi rad jazerom. Jazero vytvára početné

zálivy a malebné ostrovky. Je to raj pre turistov, rybárov i plachtiarov. Najčarovnejší pohľad na jazero súčasne vánkom je z Tegobra, malej osady na pobreží. Keď zaveje vietor, stačí napäť plachty a loďky už letia po vlnách s vetrom o preteky. A keď sa rozpúta vetisko, vtedy sa vlny vzbúria a spenia pripomínajú more, keď sa hnevá.

Medzi Rožnowom a Tegoborom naprostred jazera nachádza sa malý opustený ostrov porastený mladým hustým lesom. Zdaleka ten ostrov pripomína pyramídu. Ľudia ho nazvali „opičím ostrovom“, alebo „hájom“, hoci o žiadnych opiciach a kokosových orechoch tam ani nechýroval.

Tí mladší dali ostrovu poetickejší názov „Ostrov lásky“, pretože je to ideálny azil pre všetkých zaľúbených.

Rožnowské jazero oplýva bohatstvom rýb. Je to vytužený raj pre rybárov - štuky, pstruhy, úhory. Miestni inžinieri, technici i elektromontéri z priehrady sú vásnívimi rybami a plachtarmi. Ihned po skončení práce berú udice, napínajú plachty na činoh... Inde ich nenájdete ako na jazere. Na druhý deň celé sídlisko o inom nehovorí, ako o tom, že včera inžinier X ulobil päťkilovú štuku. Taká štuka hned po vylovení sa očistí a zavarí do pohárov — bude k dobrej „wyborowej“, ktorou by sa bolo hriech neponúknut na ukončenie dobrých lesov.

Najkrajšie bývajú však letné večery nad jazerom, keď padá súmrak a drevá i kvety rozsievajú opojné vône tohto kraja.

Les usína ukolisaný slávičím koncertom za doprovodu svrčích cikád. Keď vyjde mesiac, to skutočne hodno pokochať sa krásou jazera, ktoré ako zefirové zrkadlo odráža strieborný mesačný svit...

HENRYK LATOWSKI

DIVADELNÉ KULISY

DOKONČENIE
ZO STR. 4.

Herci pomaly opanovávajú text i jednotlivé situácie, zžívajú sa so svojimi postavami. Toto obdobie vyžaduje si od režiséra i hercov veľkú trpezlivosť a vypätie vôle. Potrebné sú k tomu hlbokej odbornej vedomosti, umelecký cit i herecké skúsenosti. O tom nemožno napísť v niekolkých slovách.

Po úmorných textových skúškach prídu skúšky „situáčné“. Kedy dochádza k tomuto etapu — to záleží od pripravenosti hercov a režiséra. Herci už musia zpamäti ovládať text.

Už od prvých „situáčných“ skúšok je na scéne šepkár, ktorý si poznamenáva chyby a nedostatky hercov, aby im na predstavení mohol slúžiť pomocou. Je prítomný tiež inšpicient, ktorý vypracúva harmonogram príchodov a odchodov zo scény. Technický personál pripravuje konečné technické zabezpečenie predstavenia.

Po prvých pokusných skúškach, keď divadelné predstavenie dostalo už svoju pevnú podobu, začína sa obdobie generálnych skúšok. Generálne skúšky konajú sa v plnom scénickom predvedení — chýbajú už len diváci.

Úsilie a práca celého divadelného kolektívu bliží sa ku koncu. V horúčkovitom tempe podľa železnej logiky a zákonov divadelného života, prípravy vrcholia po posledných prehliadkach dekorácií, kostýmov i osvetlenia. Po prvej generálnej skúške, ktorá je skúškou súhrnu všetkých zložiek podielajúcich sa na divadelnom predstavení, začína sa precizovanie hereckého prejavu.

Nadchádza očakávaný deň.

Dielo režisérovej predstavy a dlhej úmornej práci celého kolektívu bolo sa skutočnosťou — ožila práca dramatika, dramaturga, hercov a všetkých, čo sa podielali na jej vzkriesení.

A ak všetko priebeha správne — treba už len čakať na využitie premiéru.

Ale nielen premiéra. Diváci sa predsa menia každý večer a na obnovenie divadelného predstavenia treba znova a znova vynakladať také samé úsilie ako na premiéru. Každé predstavenie je premiérou pre nových divákov. A preto nech dľho, dľho neumlkajú potlesky po každom divadelnom predstavení...

V. POŠEPNÁ

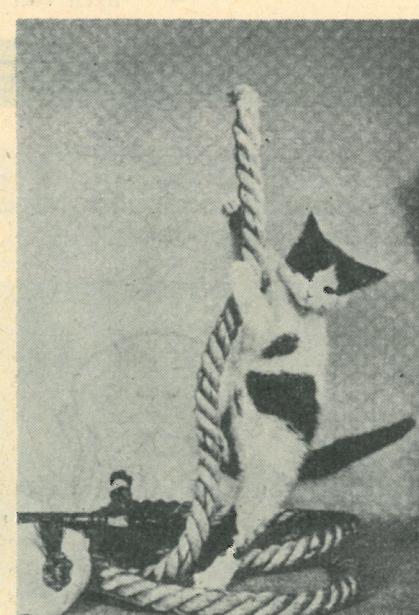
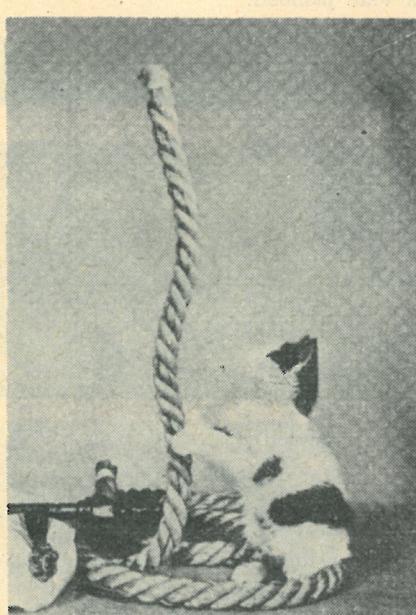
Bez fažkosti pohybuje sa medzi stromami a keď uvoľníme pero v jednom zo zadných kolies, tento obratný traktor môže sa obrátať na mieste.

RADY DORY

Na celkový výzor ženy majú vplyv taktiež topánky. Skúsmte tej najkrajšej dievčine vymeniť topánky na vyššané bačkory a uvidíme efekt. Preto každá žena by mala starostlivo vybrať vhodné topánky. Topánky sú ako živé stvorenie: chú, aby sme ich čistili a v pravý čas odovzdali do opravy. Zanedbaná obuv nevyzerá pekne. Nenosme nikdy tesné topánky, vplýva to vraj na červenie nosa.

A tu je recept pre tých, čo chú byť mrzkí ak chceš mrzko vyzerat stačí ak

- △ spustiť kútky úst od znechutenia a hnevú
- △ budeš chodiť so zvesenou hlavou,
- △ tahat nohy za sebou,
- △ hnevat sa na celý svet,
- △ nosiť škvŕnami zašpinenú sukňu, blúzku, nečistenú obuv s vyčítanými podpätkami a chlapci pokrčené košeľe bez gombíčkov, nevyžehlené novávacie, neoholeni,
- △ nikdy nepoužíjať kely na vlasy, ktoré budeš umývať raz na 3 týždne a česať neďalej a rýchle,
- △ neumývať sa častejšie ako raz za deň,
- △ nedbať o svoje ruky a nechty,
- △ neužívať častejšie ako raz denne kesy a zubné pasty.
- △ nedbať o kultúrne zachovanie sa a príjemný výzor,
- △ to všetko vystačí, aby fa známi začali podceňovať a utekať od teba...

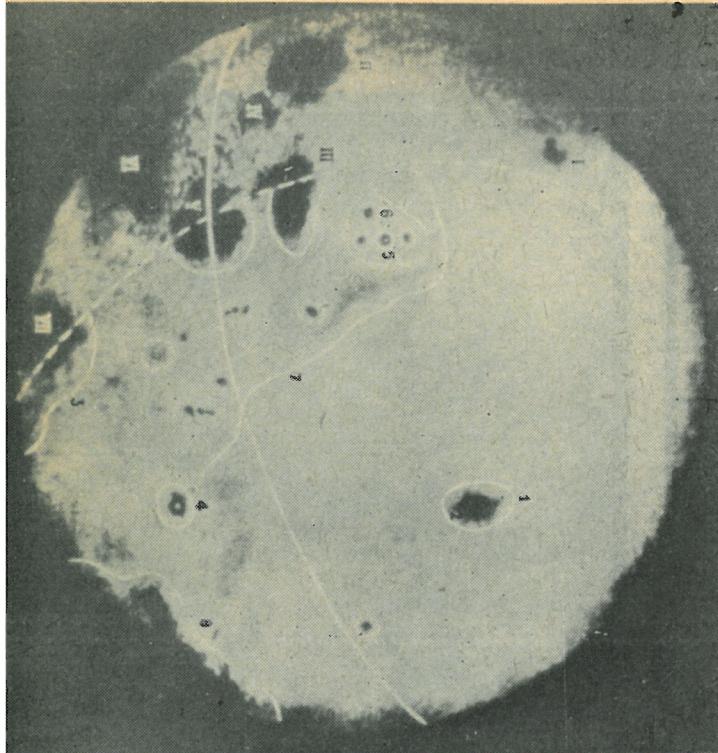

V januárovom čísle „Života“ stáli čitatelia dostanú český a slovenský farebný kalendár na rok 1960 z mesačnými obdobiami.

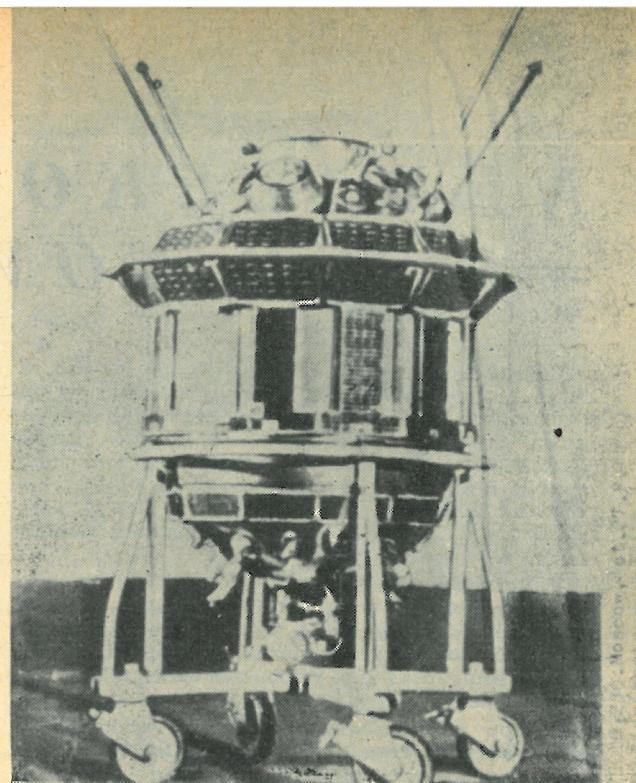
JÁN KOVALÍK DONÁŠA Z ORAVY

Nás dopisovateľ Ján Kovalík zo Zubrzcí Dolnej hlásí: zubrzciania sa zaviazali k 15. výročiu L'udového Poľska opraviť cestu do Jablonča. Cesta sa opravuje. Naviezli sme kamenný a Okresný národný výbor nám vypomohol parným valcom. Ani ohčania, zo Zubrzcí Hornej neostali pozadu — tiež vozia kameň na cestu. Vďaka im a Okresnému národnému výboru budeme mať opäť dobrú cestu. Škoda, že jablončania dosiaľ neprispeli so zväžaním kameňa na svojom úseku. Je to trochu smutno, že Jablonča, ktorá by v takýchto veciach mala predchádzať príkladom, zaostáva.

„Fotografia storočia“ — opačná strana Mesiaca.

NA NÁVŠTEVE

Vesmír

Milý čitateľ! Priví na chvílu oči a predstav si, že sedíš v prvej, alebo niektoj dôležnej rakete, ktorá opúšta našu matku Zem. Startér natisne patričný gombik a — bleskovou rýchlosťou vzdalauješ sa od Zeme na návštavu mesiaca. Čože? Nie, tentoráz neštartujeme. To nie je jedna z našich mnohých fantastických fotoreportáží. Návštava na Mesiaci to je skutočnosť.

V tlači takmer denne možno sa dočítať.

Sovietsky sväři vyslal do kozmického priestoru raketu, ktorá preletela v blízkosti Mesiaca. To bol „Lunnik I“. Zato „Lunnik II“ trafili rovno na Mesiac a „Lunnik III“ ho okrúžil, podajúc zprávy o druhej, nikdy dosiaľ nevidanej strane našej prirodzenej obežnice.

V poslednom čase dozvedeli sme sa so sovietskou tlačou, že SSSR intenzívne školi budúcih astronautov. Tu sú mená tých, čo majú najväčšiu nadieť dostat sa na Mesiac. Alexej Gračov, Alexej Belokonev, Ivan Kačur.

A ďalšími kandidátmi sú my. My všetci, celá ľudskosť. Spoločná múdrost vekov slávi dnes triumfy v najväčšom socialistickom štáte, na úžitok celého sveta.

Vzdialenosť

Na Mesiac je v priemere 385 tisíc kilometrov. Svetlo ju prekoná za málo viac ako jednu sekundu. Vedci odhadujú, že cesta na Mesiac raketou, ktorá dosiahne druhú kozmickú rýchlosť (11,2 km za sek.) potrvá okolo dvoch dní. Môže sa však ešte skrátiť použitím vyšších počiatočných rýchlosťí.

Veľkosť

Premier Mesiača tvorí len štvrtinu priemeru Zeme a je 3470 km, jeho povrch zodpovedá asi jednej pätine plochy zemského povrchu.

Horstvá

Rozsiahle horstvá dosahujú výšku až 7000 metrov nad úrovňou. Sú pomenované podľa horstiev na Zemi Apeniny, Alpy, Kaukaz, Karpaty atď.

Krátery

Okrem rozsiahlych horských pásiem sú na Mesiaci desaťtisíc okrúhlych kráterov rôznych veľkostí, v rozsahu od niekoľkých desiatok metrov

až po 200 km. Vznikli pravdepodobne tak, že v priebehu miliónov rokov sa s Mesiacom na svojej ceste stretávali rôzne meteority, prudko naň narážali a vytvorili obrovské krátery. Podľa posledných výskumov vedcov prichádza do úvahy aj iná možnosť ich vzniku a to sopečnou činnosťou.

Horniny

Dosahujú v priemere len 60 percent zemskej hustoty. Látkové zloženie mesačného horstva bude približne rovnaké ako zloženie zemskej kôry.

Príťažlivosť

Vzhľadom na to, že je menší ako Zem jeho príťažlivosť je tiež menšia — šesťkrát. Napríklad šesťdesiatkilogramový človek by na Mesiaci väzil len 10 kg. Pre túto menšiu príťažlivosť bude cesta z Mesiaca na Zem ľahšia ako zo Zeme na Mesiac.

Bez vzduchu

Pretože má malú príťažlivosť nie je okolo neho ani vzdušný obal ako okolo Zeme. Kyslík a dusík, ktoré tvoria atmosféru Zeme unikajú do vesmíru. Preto tu panuje aj večné ticho. Nečuť nijaký zvuk, keďže nict atmosféry, pomocou ktorej sa prenášajú zvukové vlny. Taktiež necítis ani vonú, ani zápach, lebo aj k tomu je potrebný vzduch.

Bez vody

Na Mesiaci nict vody, morí, jazier, riek, nict mračkov, dažďa. Všetka voda sa už v pradávnych dobách vyparila a unikla do vesmíru. A tie prázne miesta, kde kedysi boli moria, sú pomenované názvami, ktoré pochádzajú z pozemskej meteorológie: Búrkový oceán, More jasnosti, Mračnové more, Rosný záliv atď.

Čierna obloha

Návštěvníci Mesiaca budú žiť pod čiernou oblohou, na ktorej budú jasne svietiť hviezdy i cez deň. Takú jasnosť nepoznáme na Zemi ani za najkrajších hviezdnych nocí. Modrá farba oblohy, na ktorú sme na Zemi zvyknutí, vzniká tým, že molekuly vzdachu, ktorími je Zem obalená, zvlášť silne odrážajú modrú časť slnečného sveta.

Naša Zem

by sa nám zdala jasným belasým kotúčom, ktorý zaberá na oblohe plochu skoro o 13,7-krát väčšiu, ako u nás zaberá Mesiac. Aj prostým okom by sme mohli pozorovať, ako sa otáča okolo svojej osi. Skoro bez pohybu by visela na nebi v jednom bode a ľahko sa kývala sem-tam. Na druhej polovici Mesiaca by sme Zem vôbec nevideli, pretože Mesiac je k nám obrátený vždy len jednou stranou,

Neznesiteľné teploty

Pretože povrch Mesiaca nie je chránený atmosférou pred žiarením a vyžarovaním sú na ňom obrovské tepelné rozdiely. Cez mesačný deň sa povrch Mesiaca zohreje až na 130 stupňov, zatiaľ čo v noci sa zníži až na 150 stupňov C pod nulou.

Život nejestvuje

Na Mesiaci nict ani zvierat ani rastlín. Bez vzduchu a vody a pri takých veľkých zmenách teploty nemôže existovať nijaký život v našom zmysle.

*

Nové pozorovania, ktoré sa získavajú vystrelením sovietskych raket na Mesiac, iste prinesú do mnohých vecí oveľa viac jasnosti.

NAJKRATŠIE NOVIELKY

NAJKRATŠIE NOVIELKY

NAJKRATŠIE NOVIELKY

NAJKRATŠIE NOVIELKY

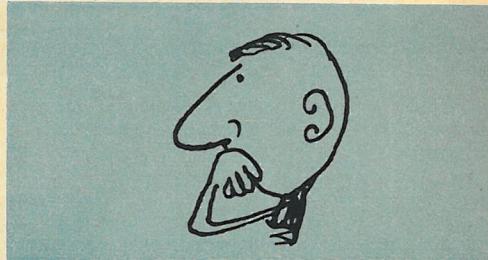

Z PÚSTE

Vybral sa do púste na poľovačku. Šiel, šiel, až odrazu zbadal spoza skaly vykukat hlavu leva. Klakol si a streľil. Hlava zmizla. Chvíľa ticha. Hlava leva. Asi chybil. Znova si klaká a strieľa. Chvíľa ticha. Hlava leva. Bol si istý, že trafil. Ale čo robiť, klaká si a strieľa. Ticho. Hlava leva. Začína sa cítiť nesvoj. Klaká si a strieľa. Ticho. Hlava leva. Obchádza ho úzkost. Klaká si a strieľa. Chvíľa ticha. Hlava leva. Vie, že už nemá veľa nábojov. Nepomôže si, klaká si a strieľa. Dlhé ticho. Potom hlava leva. To je koniec, myslí si. Má už iba jeden náboj. Strieľa. Hlava zmizla. Ticho. Čaká hodinu, dve, nič. Opatrne obchádza skalu. Na druhej strane ležalo sedem zabitých levov.

O PLECHAVOM

Mal toľko starostí na hlave, že sa mu tam už vlasys nezmestili.

O VEŠTICI

Stará tlstá a odporná veštica mi povedala:

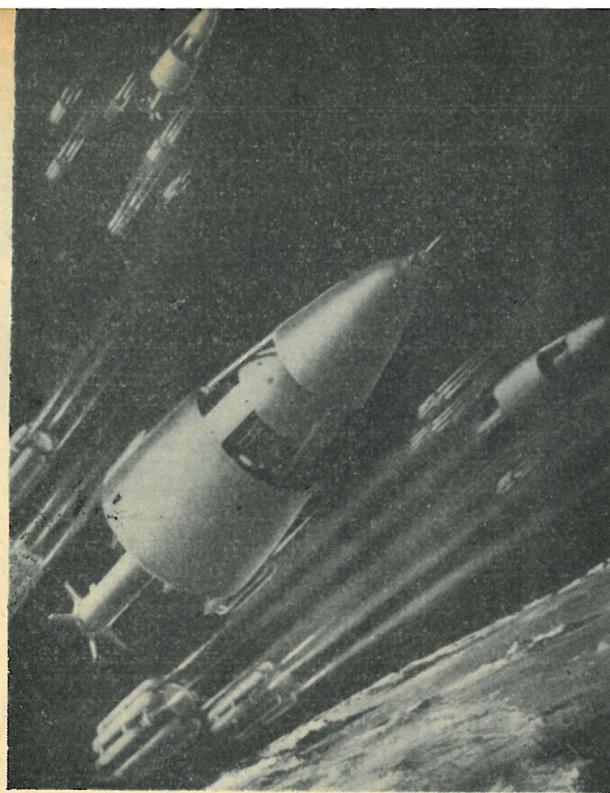
— Pretože nechcete zaplatiť viac ako dvesto korún, môžete mi dať iba dve otázky.

Táto jej bezcivicosť ma natol'ko rozčúlia, že som sa nezdržal:

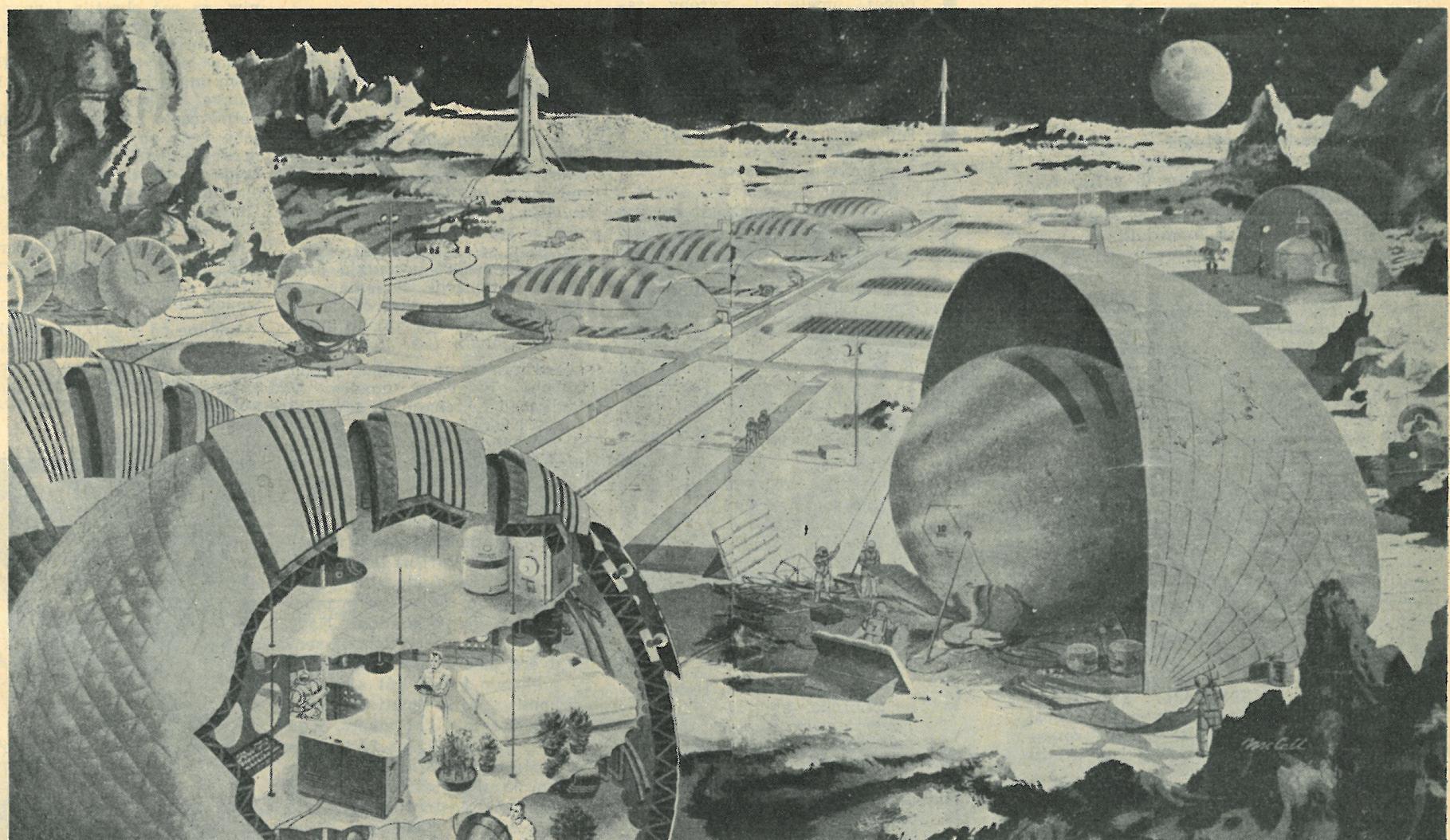
— Nemyslite, že dvesto korún je veľmi veľa. — A vaša druhá otázka?

ografický prístroj
ej sovietskej me-
planetárnej stani-
ce.

mime raketu po-
čas letu.

Lekárska stanica v ktorej pri úplnej ti- chosti a sústredenosti vede odpočívajú a poddávajú sa podrobnej lekárskej prehliadke. Stoji Mara Ogimura, lekárka, zúčastňujúca sa vo vý- prave.

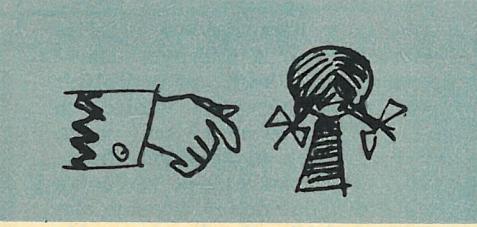

ako vypadajú v
predstavách vedcov
medziplanetárnej
stánie na Me-
siaci.

ŠIE NOVIELKY ♦ NAJKRATŠIE NOVIELKY ♦ NAJKRATŠIE NOVIELKY ♦ NAJKRATŠIE NOVIELKY

MANŽELSKÁ

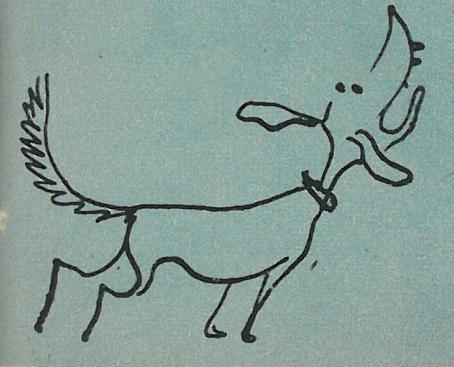
Zena sa trápi s cvičením nového psa, le bez viditeľných výsledkov. Muža už omrzelo sa na to dívať, a preto hovorí:
— Nechaj to. Aj tak sa ti to nepodarí.
— Prečo? — pýta sa ona. — S tebou som mala spočiatku tiež veľa trápenia.

NAIVNÁ

Nera Paličková sa v škole stále pýšila a chválila tým, že je dcérou generálneho riaditeľa. Dozvedela sa to jej matka, ktorej sa dcérina namyslenosť nepáčila, a zakázala jej o tom hovoriť. O niekoľko dní neskôr sa jej pýta nová spolužiačka:

— Akože, ty nie si dcéra generálneho riaditeľa?
— Donedávna som myslať, že som, ale mamička hovorí, že nie.

S KOMPLEXOM

Američanka pride ku psychiatrovi po radu, ide o jej dorastajúcu dcéru, ktorú priviedla so sebou. Doktor sa skúmavo pýta:

— A čo chýba tomu dievčatu?

Matka zopne ruky a povie: — To úbohé dieta si namýšľa, že je sliepkou.

Lekár sa na to usmeje ako človek, ktorý sa s niečim podobným stretáva každý deň deväť ráz:

— To je maličkosť. 87% všetkých amerických dievčat trpi tým istým komplexom. Z toho ju ľahko vyliečime. A odkedy tento komplex trvá?

Matka sklopí oči:

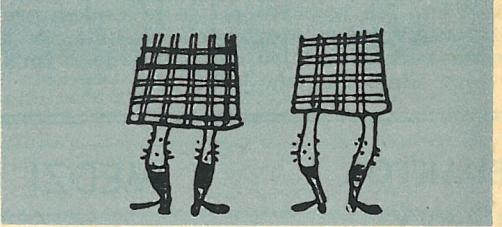
— Už dva roky...

Psychiatrer vybuchne:

— Ako to? Dva roky? A prečo ste neprišli už skôr?

Matka zahanbene jachťa:

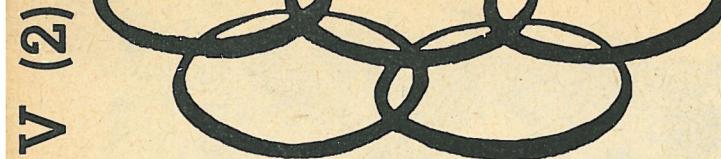
— Viete, pán doktor... to je tak... U nás doma majú všetci radi na raňajky čerstvé vajíčka.

ŠKÓTSKA

Patrik Mac Cornik sedí v oddelení osobného vlaku, ktorý jachá k moru. Vchádza sprivedca. Po preštiknutí lístka upozorňuje Mac Cornika, že má nadmiernu batohinu, a preto musí platiť príplatok. Mac Cornik odmieta. Ostrá výmena názorov sa končí tým, že sprivedca vyhodí von oknom najväčší kufor Škóta. Mac Cornik sa vrhne na sprivedca a zdesene kričí:

— Vrah, vrah! Zabili ste mi ženu!

Veslári však majú právo myslieť si, že zo všetkých disciplín najlepšie splnili svoje poslanie. Spolu na všetkých hrách zúčastnilo sa 19 poľských skupín, z ktorých 11 sa umiestnilo na bodovaných miestach. Vrcholným úspechom poľských veslárov bol ich štart v Los Angelos, odkiaľ si každá so štartujúcich skupinami priniesla po jednej medaile (1 strieborná a 1 zlatá). Zdala sa byť istou aj medaile Verega v Berlíne, žiaľ, tento závodník príliš márnootratne hospodáril so svojimi silami, musel sa vzdáť individuálnej súťaže, keď predtým v štarte v dvojke s Ustupskim dosiahol bronzovú medailu.

Z ostatných disciplín hodno ešte spomenúť jazdcov a šermiarov. Predvojnová poľská jazdecká škola bola známa na celom svete. Zo zahraničia prichádzali do Poľska učiť sa jazdiť. Za všetky medaily dosiahnuté v jazdectve vďačíme našim predvojnovým reprezentantom.

Na doplnenie obrazu o olympijských štartoch uvedme stručnú tabuľku podľa rokov:

miesto a rok	medaille	zlaté	strie- borné	bron- zové	Body za spolu	6 prvých miest
1924 Paríž	—	1	1	2	12	
1928 Amsterdam	1	1	3	5	29	
1932 Los Angelos	2	1	4	7	34	
1936 Berlín	—	3	3	6	46	
1948 Londýn	—	—	1	1	11	
1952 Helsinki	1	2	1	4	29	
1956 Melbourne	1	4	4	9	68	

Vo vyššej uvedenej tabuľke nie sú výsledky zimných hier a umeleckej súťaže.

Hoci na celo tabuľky dostávajú sa olympijské hry v Melbourne, morálne prvé miesto patrí reprezentantom, ktorí nás reprezentovali v Los Angelos. Bolo ich sotva 19, čiže jedna medaila pripadla na necelé 3 osoby, zatiaľ čo v Melbourne 64 závodníkov prinieslo sotva 9 medailí.

V Los Angelos preslávili poľský šport najmä dva závodníci. Janusz Kusociński a Stanisław Walasiewicz. Kusociński získal zlatú medailu na 10 tisíc metrov a porazil olympijský rekord Nurmieho. Rekord nášho reprezentanta prekonal až Zátopek roku 1948. Walasiewiczovna vyhrala beh na 100 metrov a v hode diskom umiestnila sa na 4. mieste. Patrila do tzv. „žien-teamov“, ktoré samé mohli bojovať proti celej reprezentácii a mať nádej na víťazstvo. Okrem našej reprezentantky do takýchto závodničiek patrila ešte Japonka Hitomi, Američanka Didrikson, Holandská Blanckers-Koen a sovietska závodnička Čudina. Špeciálnosťou Walasiewiczovny boli behy na krátke trate, skok do diaľky a hod diskom.

A ešte pre niečo si táto závodnička zaslúhuje, aby sme nezabudli na ňu: hoci stále bývala v Amerike, kde mala rôzne možnosti speňať svoje športové úspechy nikdy sa nezrieckla reprezentácii poľských farieb po celý čas svojej jedinečnej športovej kariéry. Dokonca aj po vojne priesťovala do Poľska, aby mohla štartovať v poľskej skupine na majstrovstvách Európy v Oslo.

Melbourne bol husárskym kúskom našich šermiarov i úspechom Janusza Sidla, ktorý prehral nie s Danielsonom, ale s jeho štastím. Keby rozhodoval vyšší premier 6. hodov, Sidlo by bol nezrobené zvíťazil, ale pretože sa počítal najdlhší hod vyhral Danielson.

Šablisti dosiahli dve medaily: v konkurencii družinovej i individuálnej. Pre Pavlovského strieborná olympijská medaila bola posledným stupňom pred duby titulu majstra sveta. Duńska zlatou medailou v skoku do diaľky sa značne pričinila o prevažu Tahkoatlétok nad Tahkoatlétmi v získaní medailí.

Z 9. medailí v tejto disciplíne, ženy dosiahli 7 (3 zlaté, 2 strieborné a 2 bronzové). Z toho počtu 2 medaily pripadajú na Jadwigu Wajsównu, ktorá reprezentovala poľské farby na troch olympijských hrách (1932, 1936, 1948).

Úspech poľských reprezentantov v Melbourne treba pripisať racionálnym metódam školenia, ktoré je našim povojnovým úspechom. Postavili poľských Tahkoatlétov, šermiarov i boxérov na taký stupeň, že musia s nimi počítať všetky reprezentácie sveta. Ich pripravenosť je príkladom pre reprezentantov iných športových disciplín. A je to zároveň veľkou nádejou na najbližšie olympijské hry — v Ríme a Sguaw Valley.

REDAKTOR
HĽBAVÝ

MEDZI DVOMA CIGARETAMI

Hoc máš oči jak gazela
darmo by si ľubíť chcela —
keď máš srdce ako kameň,
najprv si to srdce zameň.

* * *

Sobáš to je radosť na deň
a smútok na dlhé roky,
preto strež si svoje kroky,
sobáš to je radosť na deň.

* * *

Láska ženy — stopa v piesku,
tú stopu vicker zaveje —
márne sú všetky nádeje,
láska ženy — stopa v piesku.

* * *

Ked prestieš stan svojej lásky
iba na noc na jedinú
na nikoho nezval vinu,
že tá noc ti vryje vrásky,

Z aktív Ludových uměleckých výrobcov (Martin 1959)

PESTRÁ PALETA

J. Machaj

rob na tomto poli. Školení, iniciatívni výtvarníci z „Ústredia“ navštievujú výrobcov, školky ich, uplatňujú väčšie požiadavky na kvalitu výrobkov, usmerňujú výrobu správnym smerom. Pre výrobcov sa ďalej prostredníctvom „Ústredia“ priaďajú hromadné semináre školenia, aktivity, stretnutia, uskutočňujú sa výstavy ich práca a mnoho iných osozích akcií.

Pozrite sa na prácu aspoň jedného Ludového umelca. V údoli medzi vrchami zo severnej strany Nízkych Tatier a z južnej Slovenského Rudohoria, neďaleko povesťami opradenej Kráľovej hole, na hornom toku rieky Hron, sa rozložila rázovitá slovenská obec Helpa. Tu žije a pracuje staručký Ludový rezbar Jozef Kemko. Vari už len tri krížiky mu chýbajú do stovky rokov, ale jeho výtrvalosť v práci môže byť iba príkladom. Navštívili sme ho v jeho domku, sedí na dvore, lebo letné slniečko dobré prehrialo každý kút aj medzi vrchami, nuž sa oplatí v takýto krásny čas posiedieť vonku. Kde inde by ste videli Jozefa Kemku ako pri práci. I teraz drží v ruke drevo, ktoré zručným spôsobom opracúva vlastnoručne na to prispôsobeným nožičkom. Jeho starecké žilnaté ruky vlasne drevo ani nedržia, len ho hladia a láskajú sa s ním. Dívame sa ako úzučkým vrýplom kreslí nožík ešte len obhrúblý prvotný tvar akiste hörnemu chlapcovovi, ktorá tématika figuriek Kemkovi prirástla hlboko ku srdcu. Ani staručký rezbar nezbadal, nechceli sme ho rušíť, preto sme len pozorovali jeho prácu, ale keď chcel vymeniť nožík za tenšie dlátko, spozoroval nás. Obrátila sa k nám láskavá vrásčitá starecká tvár s miernym úsmevom v kútikoch namodralých úst a prízmierených vybledlých očí. HTA, pred nami sedí jeden z najstarších slovenských Ludových rezbarov, človek nevdojak chce povedať úctivé a vážne slovo... ale bátko Kemko si na väznosť nepotrpi, hned čujete jeho traslavý veselý a srdečný hlas, ktorý vás vie tak proste viesť zo všetkej vážnosti a oficiálnosti. O svojej práci hovorí Kemko rád, ale zdržanivo. Hned nás zavedie do svojej komory, kde sa oči návštěvníka majú naložiť na čom popásat. Vidíme tu svojským osobitým štíhom rezaných obstarých prihrbeňových bačov, mladých honelní-

kov, šviháčkých hôrnych chlapcov s valaškami, veselého i smutného Jánosíka s jeho druhami. Hen v kúte sa zasa vysúšajú sediačkovia s maličkými detvanskými klobúčikmi na hlavách a s prehodenými halenami, všetko toto bohatstvo, od ktorého človek len zfažka odtŕha oči, vytvorili tie dve mozočnaté a žilnaté ruky umelca Kemku. V našom úprimnom rozhovore s ním, sa reč obrátila i na odbyt týchto výrobkov. To sa už bátko rozhovoril o pomoci, ktorú z tejto strany poskytuje Ústredie Ludových uměleckých remesiel v Bratislave, odkiaľ výtvarníci ho veľmi často navštievujú, skupujú jeho veci, aby ich potom mohli predajne distribuovať ďalej. Obyčajne sú tieto veci vyhľadávané ako umělecké bytové doplnky. Umelec sa ďalej rozhovoril o tom, ako sa v minulých neblahých dobach o ich prácu nik neobzrel a dnes práve naopak, dnes im poskytuje Ludovodemokratický riadok veľkú podporu a pomoc.

Lúčime sa s bátkom Kemkom, radostne a živo nám potriasa ruky a my mu prajeme s celého srdca bohatej objavnosti a ešte veľa rokov v jeho plodnom uměleckom živote.

Jozef Kemko — rezbar (Helpa)

I keď dnes, v čase technického pokroku, keď sa „chudobný slovenský drotársky krajs“ mení na krajinu priehrady, fabrik, hút, na krajinu vyspejlej poľnohospodárskej veľkotrébky, Ludová umělecká výroba stratila niekdajšie popredné miesto pri výrobe predmetov dennej potreby a iných predmetov a toto miesto zaujali disciplíny priemyslového výtvárnictva, podieľa sa ona veľkou mierou na úlohách kultúry a umenia pri budovaní socializmu a komunizmu v Československu.

Veľká a príkladná starostlivosť nášho robotníckeho vladára o Ludovú uměleckú výrobu podnetila založenie inštitúcie — Ústredia Ludového uměleckej výroby (pre Slovensko so sídlom v Bratislave), ktorá sa stará o udržanie tradíčnej Ludovej výroby, pomáha usmerňovať jej súčasný rast spôsobom, aký si vyzádajú aktuálne podmienky vý-

Výrobca zvoncov zo železného plechu (Jelšava)

Mária Beňušová paličkuje pestru čipku zvanú „na makovičku“ (Šoporná)

AKCIA "X"

TAJOMSTVÁ DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

Siedmeho decembra 1941 pensylvánsky chirurg dr L. S. Adams pri návštive Carlíbodu v štáte New-Mexiko prišiel na myšlienku použitia netopierov do boja proti japonským mestám.

Presvedčený, že tátó myšlienka má reálny základ, obrátil sa na Ministerstvo vojny USA. Vojenské orgány po preskúmaní Adamsova návrhu a porozumení sa s prezidentom Rooseveltom, vydali pokyn na neodkladné započatie praktických pokusov.

Dr. Adams bol poverený vedením skupiny vedcov, ktorá mala nájsť vhodný druh netopierov. Po dlhšom hľadaní väčších stredisk týchto krídlatých savcov, podarilo sa im objaviť v opustených šachtách Arizóny ohromné množstvo malých bezchvostých netopierov. Ďalšie pokusy dokázali, že môžu uniesť malú bombu o váhe 30 gramov.

Vedci sa rozhodli použiť práve tento druh netopierov na bombardovanie japonských miest.

Naskytli sa však ďalšie otázky: ako a v čom previesť netopiere nad Japonsko? Pokusmi sa zistilo, že ked' sa umele zníži teplota týchto zvierat, možno ich na dlhší čas

TAJOMSTVÁ DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

uspať bez škody na ich ďalší výkon. Najvhovujúcejším prostriedkom transportu boli obyčajné skrine na vajcia, v ktorých bez ťažkosti bolo možno umiestniť okolo 500 kusov netopierov.

Aké bomby použiť? Skúsenosti ukázali, že najvhodnejšimi sú malé časové bomby so zásobou plameňa pol metra a časom horenia niekol'ko minút.

Prvým miestom experimentálneho bombardovania za pomoci netopierov boli opustené dedinky Texasu. Keď sa lietadlá ocitli nad určeným terénom, z bombardovacích otvorov namiesto bômb zhodili skrine opatrené samočinnými padákmi. Vo výške niekol'ko sto metrov nad zemou špeciálne automaty uvolnili netopierov a tieto po chvíľke krúženia vrhli sa dole hľadujúc tmavé miesta pre odpočinok. O niekol'ko minút všetky domy dediny boli v plameňoch.

„X RAY OPERATION“ — bola korunovaná plným úspechom. Pokusy s netopiermi stáli USA 2 milióny dolárov.

V októbri 1944, keď všetko už bolo pripravené na započatie útoku na japonské mestá — prišlo rozhodnutie prerušiť poku-

TAJOMSTVÁ DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

sy s netopiermi. V tom čase práce nad atómovou bombou dostali sa k poslednej fáze.

Čo by sa bolo stalo, keby Američania boli uskutočnili „Akciu X“? Podľa mienky dr. Adamsa, USA malo k dispozícii také množstvo netopierov a bômb, ktoré mohli zničiť všetky väčšie mestá v Japonsku. Experimenty dokázali, že zásah letu netopierov činí až 30 km. To znamená, že počas jedného náletu bol ohrozený terén v priemere 60 km. V takomto prípade škody spôsobené týmto náletom boli by väčšie, ako straty spôsobené atómovými bombami. Ale ľudských obetí by bolo menej.

* * *

Ak reportáž chicagoského novinára Irwina Porgesa nie je výtvarom fantázie ako netvor z Loch Ness — v takom prípade treba priznať, že diabolský vynálas dr. Adamsa vniesol určité „nôvum“ do vojenských akcií. Doteraz kažká zbraň bola a je určená predovšetkým na ničenie ľudí a až v druhom rade na ničenie materiálnych hodnôt. Kdežto v akcii „X“ by to bolo práve naopak.

Z REZORTU KRAJANA AMORA

ČO POVEDALI O LÁSKE?

LOPE DE VEGO

— To je túžba po kráse...

CERVANTES

— Nie každá krásna prebúdza lásku, niektorá tesí zrak, ale neujarmuje vôľu.

SHAKESPEARE

— Láska je ako dym, čo z okien vzdychov sa vznáša, je ohňom v milujúcim oku. A keď neštastná je morom sľz milencov. A čím je viacej? Je ošiať, zadúšajúca žlč i sladká špeciálita.

Bohužiaľ láska, čo vyzerá tak sladko je strašný tyran v podstate.

BOCCACCIO

— Pre toho, kto miluje, na svete nie je žiadnej nemožnosti.

Láska a klam spoločný majú základ a predstavy plné fantázie.

MICHALANGELLO

— Prémôže všetok hnev, všetku biedu i všetku moc, kto oplýva láskou.

MONTAIGNE

V oblasti lásky t.j. v oblasti, kde sa uplatňuje hlavné zrak a dotyk, možno niečo urobiť bez pôvabu ducha, ale nič bez telesného pôvabu.

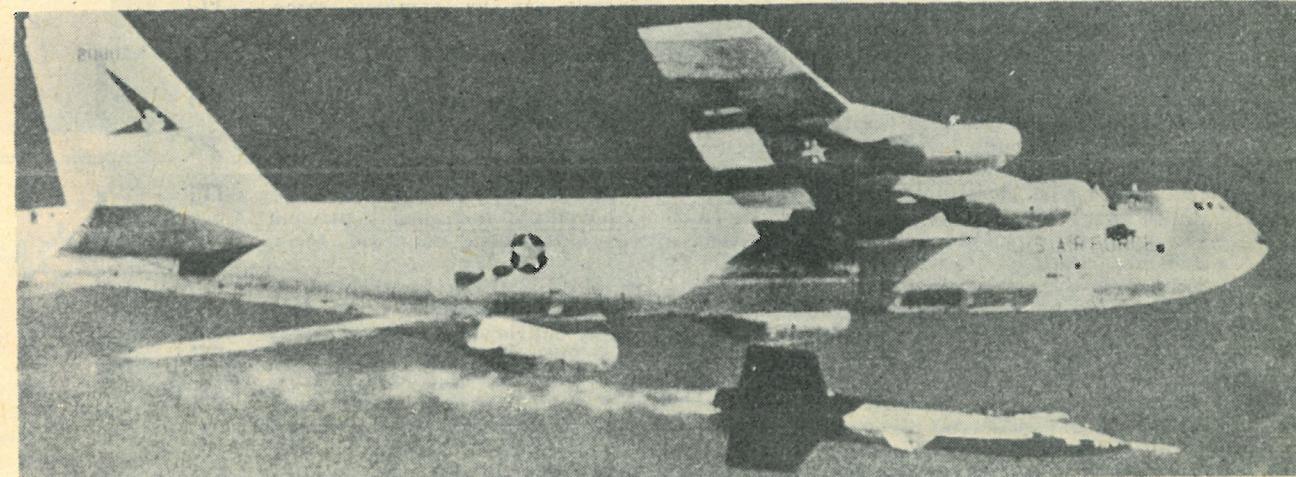
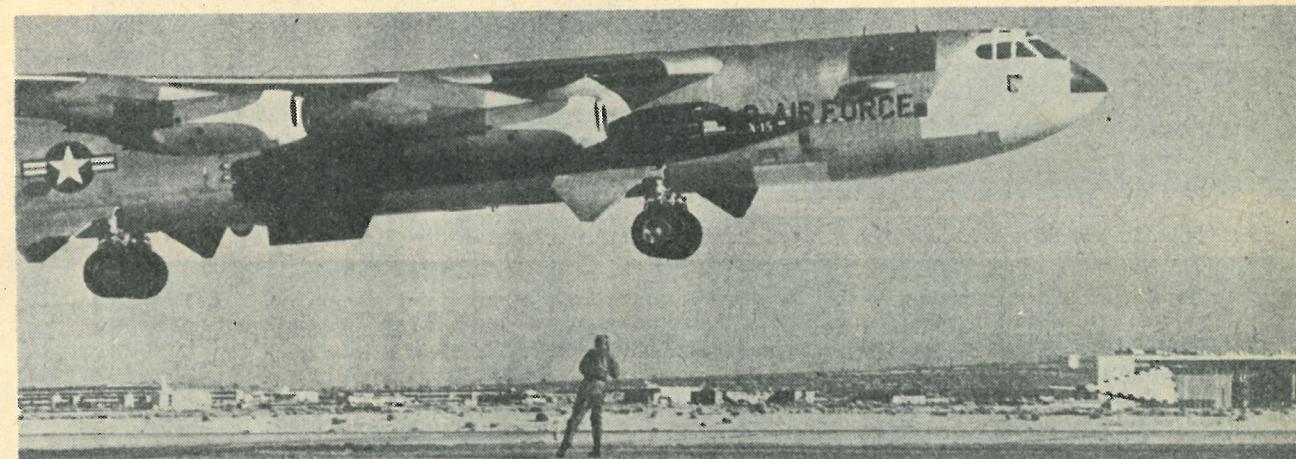

FOTO HÁDANKA

◆ FOTO HÁDANKA

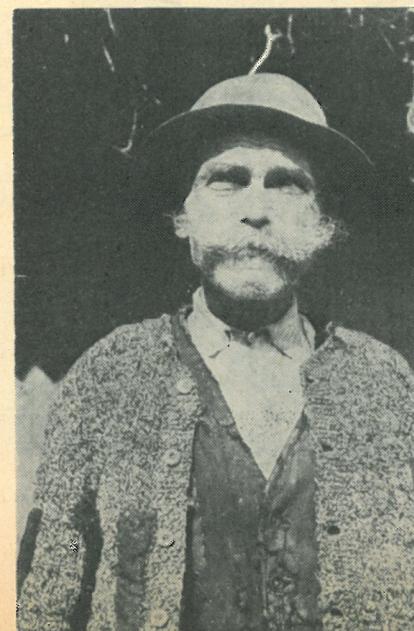
◆ FOTO HÁDANKA

◆ FOTO

KTO SÚ ONI?

Náš redakčný objektív zvečnil dvoch občanov z Oravy. Napište nám, ktorí to sú. Za rozhľstenie tejto foto-hádanky čakajú na Vás knižné odmeny.

Pod krídlom veľkého bombardovacieho lietadla vznáša sa do výšky niekoľko tisíc metrov malé lietadielko — je to známe pokusné americké lietadlo X-15.

Pilot lietadielka zapáluje motory a X-15 odpája sa od materského lietadla s obrovskou rýchlosťou.

PELE MÊLE

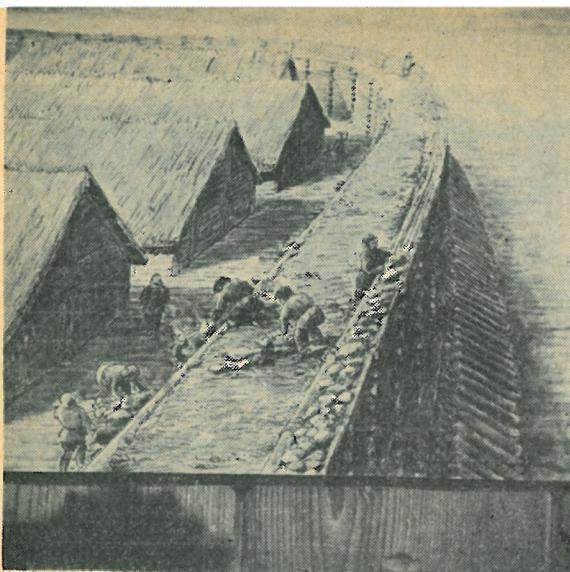
... od založenia Rímu minulo 2712 rokov (573 pred našim letopočtom),
... od objavenia Ameriky minulo 467 rokov (1492),
... od prvej cesty okolo sveta zo západu na východ minulo 191 rokov (1768),

... prvý most cez Vislu vo Varšave bol postavený pred 386 rokmi (1573),

... od založenia pravej pošty vo Varšave uplynulo 310 rokov (1649),

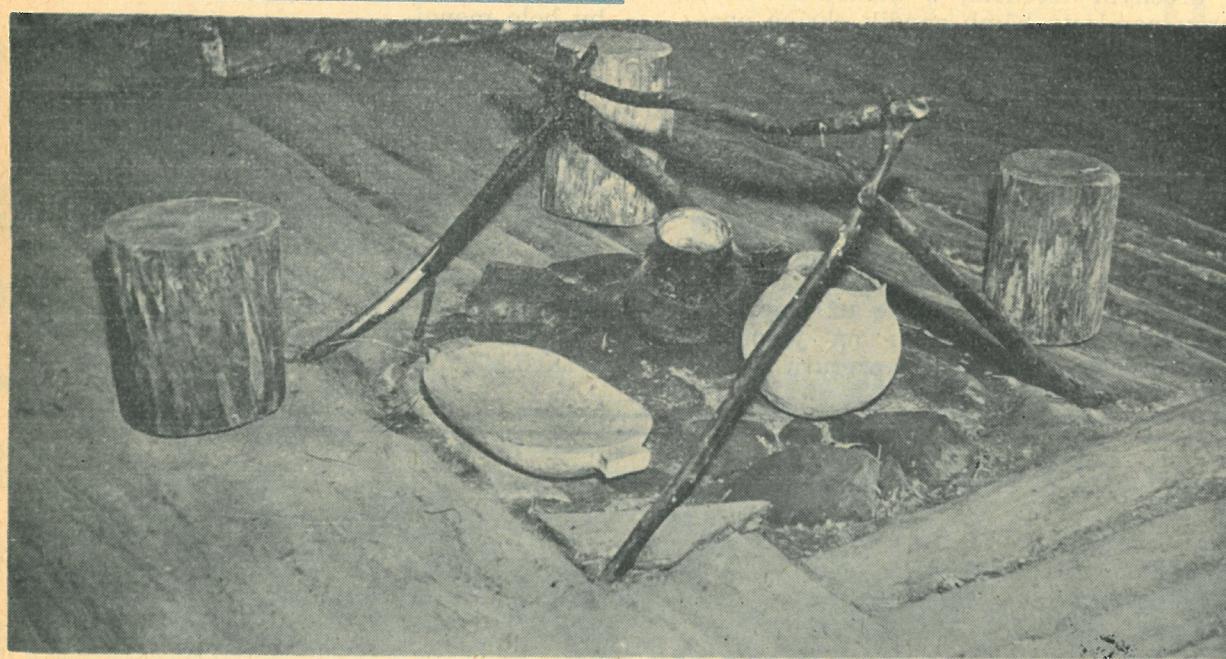
... od založenia Zaluskich knižnice, prvej verejnej knižnice minulo 211 rokov (1748).

—o—o—

Reprodukce náčrtu dřívější osady — na zásadě archeologické vykopávky.

Vnitřek chaty s „jídelním nábytkem“.

Z TOULEK PO POLSKU

NA NÁVŠTĚVĚ VE STAROSLOVANSKÉ OSADĚ

Stalo se to v roce 1933 ve vzdálenosti několika kilometrů od okresního města Znina, položeného na sever od Gniezna. ... Právě tam ředitel školy Walenty Szweizer, při jednom výletu se svými žáky zpozoroval na břehu, zarostlém rákosím, dubové kůly, vystupující šikmo z jezera.

Tak byly, díky náhodě a bližšimu zájmu, objeveny stopy osadnictví ze všech epoch. Zkušební výzkumy vykázaly stopy osídlení z rané doby železné z let 700 — 400 před n.l. Němci poručili v době okupace zasypat pískem fragmenty

odkrytých vykopávek. Teprve v roce 1946 byly výzkumy obnoveny s dalším pokračováním v bohatých objevech.

Území tvoří rozlehlé, vlhké louky a suché travnaté porosty v údolích řek a jezer. Jako první dosáhli tohoto území lovci a sběrači na konci kamenné doby. Dále se v letech kolem 3000—2500 před n. l. objevují zamědělci, kteří obdělávají půdu motykami a zabývají se chovem nebo lovem. Tyto skupiny lidí, nepříliš početné, byly zorganizovány v rodinu, kterou se usadily v několika místech travnatých ostrůvků poblíže jezera. Částečně odkryté zbytky osadnictví z tohoto období obsahují budovu pro více rodin délky 35 m, postavenou z dřevěných sloupů s mělkou ohništovou jámou. Vedle se nacházelo několik mělkých hospodářských jam. V odkrytých hrobech byly pochovávány členové rodiny ve skrčené poloze. Pohřbívání mrtvých v okruhu sídliště bylo výrazem určité výry a rozvinutých rodinných a rodových svazků u těchto lidí, ve společnosti prvotně pospolité. Přišlo se na stopy trichýrových pohárů (podle tvaru vyráběných náradí), kultury kulatých amfor a šňůrové keramiky, kultury keramiky hřebenovo-důlkové (způsob zdobení náradí) atd.

Byla odkryta také zajímavá zařízení, zvaná „craal“; je to rozsáhlé místo, obklopené okrouhlé příkopem, sloužící k uzavírání velkých stád dobytka a prasat a zároveň jako ochrana před loupežníky. Odkrytí tohoto „craalu“ je prvním tohoto druhu na území Evropy. Nachází obdobu u některých současných pastýřských skupin obyvatel v Africe. V okruhu území střední a východní Evropy se našla různá staroslovenská plemena, z kterých povstali Slované.

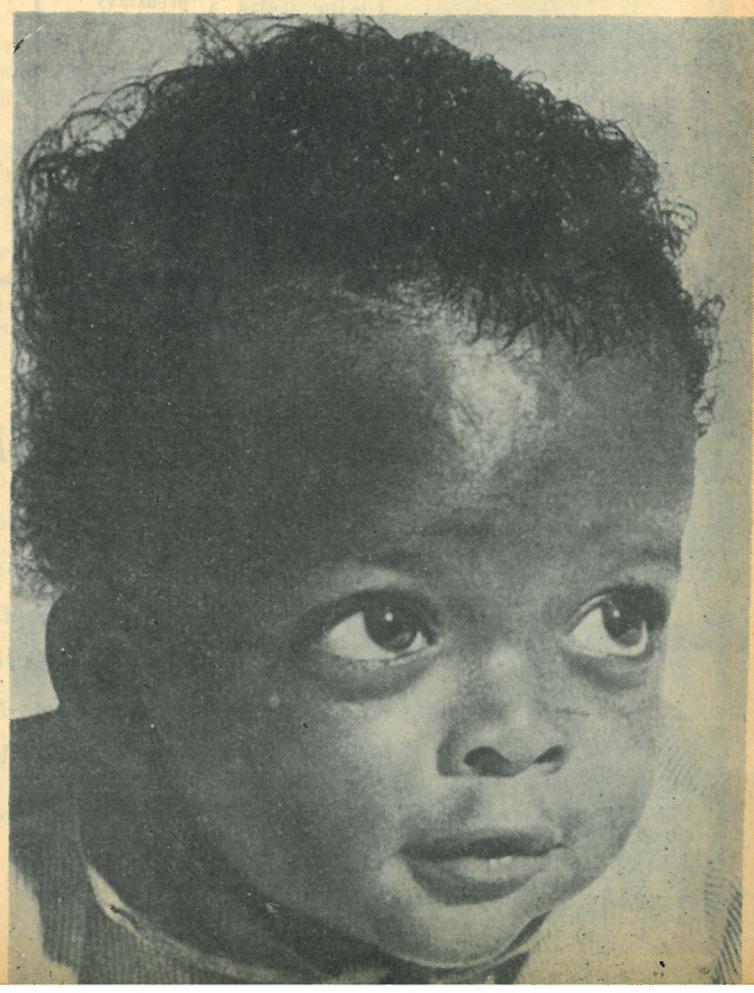
Dnešní poloostrov Biskupińského jezera byl když ostrovem. Na něm vzniklo v ranné železné době kolem roku 550 před n. l. opevněné sídliště. Tento ostrov měl přírodně ochranné přednosti. Jeho délka byla kolem 200 m a šířka kolem 160 m. Byl opásán palisádou, složenou z kůlů v počtu asi 35.000 kusů. Za ohradou byl postaven ochranný násp o obvodu 463 m a výše kolem 6 m. V jihozápadní části byla brána o šířce kolem 3 m s 8 dlouhým vjezdem. Nad bránou byla ochranná strážní vež. K vjezdu vedl dubový most, dlouhý 120 metrů.

Vnitřek sídliště se skládal z dopravních, bytových-hospodářských zařízení a z nevelkého náměstí. Plán vnitřní budovy se opíral o systém ulic a rady domů.

Znalost lužické kultury byla do doby biskupinských objevů nedostatečná. Teprve zbadání celého ochranného sídliště v Biskupině podalo plnější obraz této kultury a jejího rozvoje.

Vykopávky v Biskupině a okolí dodaly cenné prameny k poznání tehdejších společenských poměrů, zřízení, organizace, vyznání a zvyků. Z vykopávek můžeme poznat také dějiny samého sídliště, které bylo zničeno v bojích mezi plemeny. Bezprostředně po něm vznikla nové. Obě biskupinská sídliště trvala kolem 120 let.

Jestli vás někdy zavanou větry do těch stran — nezapomeňte navštívit Biskupin. Sami na vlastní oči se přesvedčíte, proč je dnes Biskupin známý na celém světě, proč je místem, o které se zajímají vynikající vědci — archeologové.

OTÁZKY PŘÍTOMNOSTI

Namáhavé putování třtinovou džunglí delty Dunaje, nebetyčnými šíty Karpat, místem vyhnání Ovidia v Dobrudži a naftou nasáklými polmi Ploesti se dobré vyplatí. Dovoluje popatřit vlastníma očima na to všechno, co je v oficiálních materiálech často shrnuté ve sloupcu suchých cifer a stejných formulí. Publicista nemá pro zaznamenávání svých postřehů k dispisici konference stůl, pokrytý zeleným suknem, stejně jako nemá seznam setkání a jejich denního pořádku. I přesto v těchto podmínkách je nouze o dobrodružství. Myšlenka na tu zemi se správně tvoří a často vzněcuje city obdivu pro práci a život rumunských lidí.

Před deseti lety vládla tu ještě královská dynastie Hohenzollerů. Všechno, co souviselo s osmdesáti letou vládou monarchie je dnes již zapomenuto. Je to třeba vysvětlit nejen působením této vlastnosti lidského charakteru, která v paměti pohřívá špatnou minulost, ale také nedostatkem času na takové vzpomínání uprostřed velkých celonárodních úkolů všedního dne. I když jsem se několikrát pokoušel zavést na toto téma rozhovor, přece vždy diskuse po kračovala nad otázkami přítomnosti.

Střed města Constanca — známeho černomorského přístavu Rumunska

Typický rybář z Dunajské delty.

Problémy a otázky, se kterými se setkáváme často v různých zemích, podobající se sobě jako dvě kapky vody, nakonec zevnější a uvádí se je spíše z kromářské povinnosti než z pociťované vnitřní potřeby. Nepatří však k nim jedna z probděných nocí v Rumunsku, kterou jsem strávil v hotelu-bárci, zakotvené kdesi ve zarostlých deltách Dunaje. Tam, v malé, cigaretami zakouřené kajutě, mladí i staří inženýři „odborníci od třtiny a celulosy“ dlouho řešili otázku obětování se současné společnosti lepšímu zítřku příštích pokolení. Argumenty na toto téma nevznikly v prostředí abstrakce. Byly čerpány z pramene, z vlastního života.

Tito lidé setrvávali na jednom ze stanovišť Vědeckého ústavu v Maluku. S nejbližší vesnicí je pojila pouze úzká vodní cesta, ztracená v labyrintě přírodních kanálů. Od jejich rodin je často dělily celé dny cesty a měsíce rozluky. V těchto podmínkách vedli přes deset let boj s nelítostnou přírodou, prožívajíce nejenom radost z prvních a dalších úspěchů, ale také dlouhé dny zklamání. Bylo to v celém toho slova významu obětování se pro vlast, obětování, na které nyní je už lehko vzpomínat, když v ne-

bližší budoucnosti je milion tun celulosy za rok, vyrvané přímo z třtinových bažin. Hmotné výsledky jsou nejlepší propagandou.

Intensivní rozvoj rumunského průmyslu v posledním desetiletí ukázal hlad po práci a výdělku. Delta je pouze úsekem všeobecného rozvoje, příkladem dalšího průmyslového rozvoje země. Nelze pominout a nevzpomenout na naftový průmysl, jehož produkce činí miliony tun. Úplně novým momentem v této oblasti je produkcí všech strojů pro těžbu a rafinování naftové ropy, a využívání největších na světě zásob podzemního plynu v ohromném chemickém kombinátu. Uhélné a rudné doly, vlastní hutnictví — mají vliv na rozvoj metalurgického průmyslu, továren na výrobu strojů, lokomotiv, traktorů a vagonů. Díky zemědělské reformě je hlavní pozicí na vesničce střední rolník se svým příjmovým hospodářstvím a roz-

SEDMIKRÁSKA

KTO CHCE SO MNOU ZBÍERAŤ?

Páčia sa vám tiež obrázočky? Sú to nálepky z krabičiek od zápaliek. Dnes vám predstavujeme nálepky z československých zápaliek.

Zberanie nálepok je dosiaľ mladým odvetím zberateľstva. Ale i tak spôsobilo mladým zberateľom už veľa radosti.

Kto z vás by si chcel dopisovať ohľadne zberania takýchto farebných nálepok, nech nám napíše a my mu oznamime adresy spolužiakov a spolužičiek.

Naša adresa: Redakcia „Život“ Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I. p. (Sedmičráska).

VAS JACEK

A. SVOČIKOVÁ

HÁDANKY

TVRDÉ SOM STA SKALA,
ČIERNIEM AKO NOC
A PREDSA JE VO MNE
TAKÁ VEĽKÁ MOC...

NIE SOM REČNÍK,
PREDSA REČNÍM.
NIE SOM SPEVÁK,
PREDSA SPIEVAM

Z TECHNICKÝCH DÔVODOV.

LACO, majster preveliký,
vždy nos strká do techniky.
Za technikou stále sa mu
ruký trasú,
no a pre tú vedu samú
na učenie nemá času.
Preto dneska v škole mičal
ako ryba pod vodom.
To z technických dôvodov.

víjející se jednotná zemědělská družstva. Mechanisace zemědělství, pro kterou v této chvíli 16 továren vyrábí 50 typů strojů, dovoluje změnu struktury osívání vzledem k technickým úpravám.

Opírajíce se tedy alespoň o uvedené příklady, které jsou jen částí úspěchů Rumunska, mizí myšlenky na středověk a do popředí přichází současnost, jejímž symbolem a skutečností je daný do provozu atomový cyklotron a mnoho, mnoho jiných věcí.

ROZLUŠTENIE HÁDANKY Z. Č. 9

Knižné odmeny za správne rozluštenie dostávajú následujúci čitateľia:

1) ANNA KAPOEKOVÁ — Lapszanka, 2) JOZEF BYLINA — Nowy Targ, 3) MICHAL SKALNÝ — Jablonka Crowska, 4) JOZEF PČELAR — Kacwin, 5) STANISŁAW LENART — Piekielnik.

Odmeny posielame poštou, odber prosíme písomne potvrdiť.

MILÉ PRATELE!

Velice mě to zarmoutilo, že odpověď. Psala jsem na Váš adresu asi před dvěma měsíci, že rám děvčetem ve stáří od 11 roků si ráda dopisovala s některým. Ale bohužel čekám a budu s nadějí očekávat, že mi nějaká dívka odpovídá, a tak budu mít o jednon kamarádku více. Těším se na odpověď.

Zdraví Vás

MARCELA HOLANOVÁ
Studénka-Butovice
okres Bílovec číslo 263
Československo

Mladí krajane, naše redakce obdržela dopis, který dále otiskujeme. Myslíme, že Marcelka jistě najde řadu nových kamarádek, s nimiž si bude moc dopisovat. Dovíte se od ní, jak žije děčata v Československu a budeť ji psát o zajímavých věcech z Polska. Děvčata, nečekejte a napište Marcelce na její adresu, která je uvedena v dopise.

Vaše redakce

SEDMIKRÁSKA ODPOVEDÁ:

Jane Sarniakovej z Podsarnia: díkujeme za list. Hádanky a rozprávky budeme uverejňovať. Důfame, že aj Ty sa zúčastníš v našich súťažach a posleš nám odpovede na hádanky, ktoré uverejňujeme pre deti. Teraz už iste i Ty budeš nám častejšie písat.

UPOZORNENIE:

Milé deti, ked' nám píšete listy alebo posílate odpovede na hádanky uvádzajte vždy svoj vek a triedu, do ktorej chodíte. Uraďte nám to značne spoluprácu s Vami, budeme lepšie vedieť vyberať pre Vás knihy a iné odmeny.

Drahá redakcia!

Chcem Vám podakovať za knížku, ktorú som vás dostala. Veľmi sa mi páčí. Už som Vám písala, že chodím do tretej triedy. Naša paní učiteľka máme veľmi rádi, pretože vždy rozpráva s nami čisto po slovensky. Sme vďační paní učiteľke. Kozubovej, že sa tak stará o nás slovenský jazyk a kultúru. Vieme, že za to, že sa môžeme učiť v slovenskom jazyku, že máme školy a rovnaké práva, vďačíme iba Ludovému Poškómu. Iste nám pomôže aj pri výstavbe novej školy, lebo v domoch kde sa doteraz učíme je tesno, malo svetla a v zime trpíme zimou. Důfame, že už ná budúci rok zasadneme do novej školy, na čo sa nesmierne tešíme.

Jana Chovancová
žiačka, Podšarnie

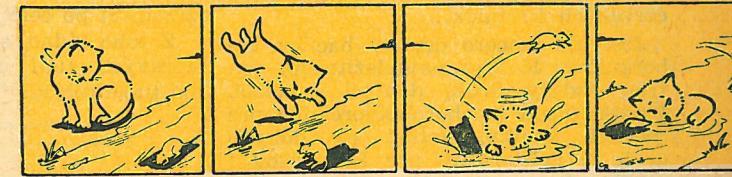
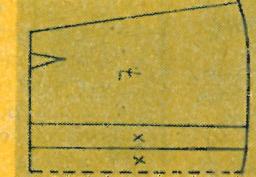
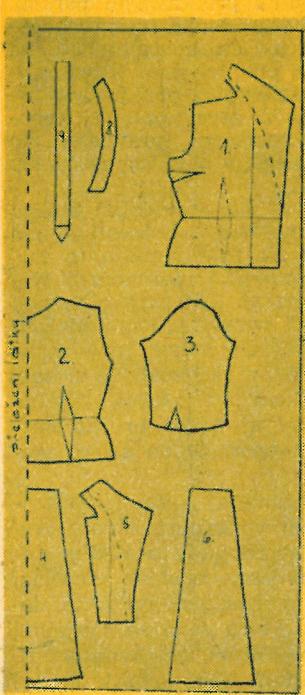
ODPOVEĎ REDAKCII: Milá Mária, díkujeme za pekne napísaný a milý list. Vynasnažíme sa uverejňovať viacero peknych rozprávok a básničiek. Iste sa ti budú páčiť. Důfame, že nám o tom napišes. Želáme Ti dobré známky na polročnom vysvedčení.

MÓDA • MÓDA • MÓDA

DÁMSKÉ KOSTÝMKOVÉ SÁTY

Spotřeba látky: 1,40 m šíře, 3 m délka. Po zhotovení stíihu položte ho na látku (jak ukažuje obrázek). Látku se stříhem prošpendlíte a stříhate a s přidaním na švy. Nastrihané díly proklínujete, sestehujete a vyzkoušíte. Dobre vyzkoušené sáty sesijete. V předu na kabátku vypracujete zapínání. Vzadu do výstřihu všijete část spodního límce, který potáhnete límcem vrechním. Rukávy sešíjete, přišijete manžetky. Kouli rukávů mírně naberejte a všijete je do průramků podle značek. Sukni po vyzkoušení sešíjete. Vzadu sešíjete díly, vpředu složíte 2 záhyby. Horní okraj sukni všijete do pásku. Na levé straně vypracujete zapínání. Dolní okraj vyměříte na postavě, založíte a přišijete. Hotové sáty vyžehlite.

č. 1 přední díl, č. 2 zadní díl, č. 3 rukáv, č. 4 zadní díl, č. 5 vrchní límec, č. 6 zadní díl, č. 7 přední díl č. 8 manžetka, č. 9 pas.

Rady právnika

KRAJAN K. Z. z Chyžného nám píše, že nedavno jeno blízky známy bol prichytený WOP pri pokuse o prekročenie státnej hranice. Počas revízie nasili u delikventa okolo 1.000 Kčs. V súvislosti s tým, krajana K. Z. sa nás pyta: aké trestné sankcie čakajú na známeho, keď doteraz oficiálne ešte nič nevieme?

Uvedený faktický stav je jednoznačne a výrazne uregulovaný v nasom zákonodarstve. V danom prípade boli porusene 2 zákony: ustava o devízových priestupkoch zo dňa 26.IV.1936 spolu s neskoršími zmenami ako aj nariadenie prezidenta Poľskej republiky zo dňa 23.XII.1927 o hranicach štátu (D. U. z roku 1937 Nr. 11. poz. 83).

Predjednajme oba tieto prípady. Prvy — prekročenie státnej hranice.

Treba vziať do úvahy cieľ prekročenia hranice. Ak pri zadržanom sa nájde občiansky preukaz alebo vojenská knižka, na vynesenie ktorých menovaný nemal povolenie, vtedy jestuje domienka, že chcel opustiť Poľsko navždy. Preto aj súdny rozsudok bude oveľa vyšší. Ak priestupca prekročil hranice za účelom návštevy príbuzných alebo za účelom turisticko-vlastivedným, čo nie je spojené so zámerom trvalého opustenia Poľska, v takom prípade súd prihliada k cieľu a vymeriava trest od 6. mesiacov do 5. rokov väzenia.

Druhá otázka — to je vlastnenie devíz.

Zákon z roku 1936 predvída za takéto priestupky trest od 6 mesiacov do 15 rokov väzenia. Trestný zákon o devízach (zavedený po vojne 28.III. 1952) je pre priestupcu nevýhodnejší, pretože predvída trest od 2. do 10. rokov väzenia. Rozdiel je vo zvýšení dolnej hranice trestu a znížení hornej hranice. Umožňuje to súdcovi veľkú slobodu pri vynášaní rozsudku. V jednom i druhom prípade bude rozhodovať cieľ prekročenia hraníc ako aj cieľ, na ktorý boli devízy určené.

V každom prípade, najmenší trest, ktorý obvinený môže dostať podľa okolnosti uvedených v liste, nemôže byť nižší ako 2 roky väzenia. Zvýšenie vymenaní trestu závisí od mnohých činiteľov, ako napr. priestupca už bol trestaný, aká je mienka o ňom, od stupňa dôvery, od možnosti získania legálneho prekročenia hraníc, atď. Najvyšší výmer trestu za takýto priestupok nemôže prekročiť 15 rokov väzenia.

Mgr Bogusław Włodarski

KÚTIK ZELINKÁRA

LIEČIVÉ RASTLINY

Kobyliak (Rumex acutus)

Vyskytuje sa na blatiestých miestach, na lúkach a na brehoch vód, ale i na kopcoch, kde nie je kyslý pôda. Kořen tejto rastliny je málo rozvetvený, na povrchu tmavej farby a vnútorné žlté. Lodyha dosahuje až 80 cm výšky a je hranatá, vrúbkovaná, hladká, rozvetvená. Listy sú špicaté, chvostkové, pri vrcholci drobnosť.

Kvety usporiadane do strapcov nachádzajú sa na horných vetvach a majú zelenú farbu. Kvítne v júni a júli.

Používa sa ako liečivý prostriedok proti hnačke. Silnejší účinok majú korene, (kvety nemajú taký účinok). Korene treba zbierať zavčasú na jar alebo na jesennú. Cisto vymyty a vysušený koreň, postrúhamé (2 lyžičky na liter vody) a paríme asi hodinu.

Kobyliak sa používa s pätorníkom, strieborníkom, čiernymi čučoriedkami alebo zelenými lupinami talianskych orechov.

Všetky tieto zeliny používame v rovnakom množstve (4 lyžičky na liter vody) a pijeme 4 šálky denne.

Dr. B. Rybák

LEKÁR RADÍ ŽENAM

Tehotnosť nie je chorobou, je to prirodzený stav, ktorý však vyžaduje istú úpravu životopisu. Dnes sa u nás úspešne uplatňujú ženy takmer vo všetkých pracových odvetviach. Preto je aktuálna otázka, či žena môže v tehotnosti pracovať, alebo nie. Ak je priebeh tehotnosti normálny, môže žena smelo bez obmedzovania vykonávať svoje zamestnanie do konca piateho mesiaca. Výnimku tvorí taký druh práce, ktorý je spojený so stálym otriasaním tela alebo dviháním ľahkých bremien, napríklad u traktoriestiek, pracovníčok v skladoch, sprievodkýň v električkách a pod. Tehotný ženám nemožno odporúčať zotrvaťať v takom zamestnaní, pri ktorom prídu do styku s výparmi jedovatých látok. Od začiatku šiesteho mesiaca nemá tehotná žena pracovať v nočných smerinách, nemá pracovať v stisku. Vo vysokom stupni tehotnosti sa neodporúča, aby ženy pracovali viac ako osem hodín a aby pracovali výlučne postajačky. Ženy v domácnosti môžu vykonávať svoju prácu až do konca tehotnosti samy.

Tehotné ženy majú pamätať na to, že v období predpokladanej periody je väčšia náklonosť k potratu, a preto sa majú v tomto období viač šetriť.

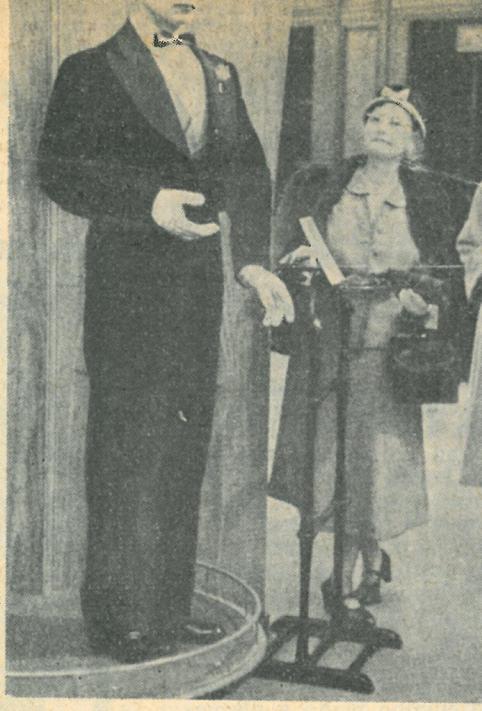
Spať má tehotná žena najmenej osem hodín denne v dobre vetranej miestnosti. Strava te-

Bacil sa vyznačuje veľkou odpornošťou na všetky kyseliny, luhy i alkohol. Preto tiež ho nemožno zničiť používaním normálnych dezinfekčných prostriedkov. Taktiež fyzické dezinfekčné prostriedky, ako teplota, slnko, nepomáhajú. Najúčinnejšou spomedzi tých všetkých prostriedkov je slnečné svetlo. Suché teplo zabija bacily za 4–6 hodín.

Pri teplote 100°C bacily hynú za 5 minút. Nízka teplota má malý vplyv na ničenie bacilov tuberkulózy. Ešte aj ponize O°C zachovajú si ony svoju životnosť po celé týždne, ba aj mesiace.

Z toho viďmo, aké sú nebezpečné pre zdravých ľudí chorobné ľudí chorých na tuberkulózu.

H. Mączka
zverolekár

ČLOVEK ČI MANEKÝN

Obchodné domy v USA často zo žartu zamestnávajú René Castara — bývalého tanecníka, ktorý zručne napodobuje mechanický krok robota alebo skostnatenosť manekýna. Verejnosc prichádza k omylemu — smeje sa, a obchodné domy prosperujú a reklamujú svoje tovary.

AGRONOM RADÍ

Co robí dobrý hospodár v mesiaci decembri?

- Za priažnívho počasia dokončuje hlbočku orbu pod jarinu.

- Osobitnú pozornosť venuje príprave javovic na oteleň.

- Organizuje výkrm behúnov z jesenných vrhov. Najprv im spolu s jadernými krmivami dáva mnoho zemiakov, buľovín, jemne porezané seno a určité množstvo pliev. Keď vážia 50–60 kg živej výhry, dávku sena, reperu a iných objemových krmív znižuje a dávkou parených zemiakov a jaderných krmív zvýsuje.

- Aspoň ráz na dva týždne kontroluje mliečnosť kráv. V prípade potreby mení dávku krmív. Priemerná dávka pre krvavu, ktorá váži okolo 450 kg a dávka 10 l. mlieka, m byt približne: 15 kg khmnej repy, 3 kg dobrého mlieka, 5 kg jarnej slamy, 2 kg čistých pliev a 3 kg otrúb.

- Zabezpečuje správne krmenie hydiny, najmenej 3-krát denne. Dozera, aby voda v napájadlach nezamrzla. Hydinu vypúšťa do výbehu v ktorom na jednom mieste odhádze sneh a vystelite vrstvu slamy. Vajcia zberá každú hodinu.

- Preanalizuje zrealizovanie plánu hospodársstva a vypracuje plán na rok 1960. Do 15-ho toho mesiaca obnoví predplatné.

časopisov na rok 1960, a postará sa o doplnenie knižnice novými odbornými knižkami a brožúrami.

• Očisti a navazelinuje, alebo vybieli väpnom hospodárske stroje a predmety. Cisté uskladní pod strechou. Uprace dvor.

• Postroje na kone po dokladnom očistení od špinív opravi a navazelinuje.

• Opravuje svoje poľné cesty. Zváža pavlové, pripadne stavebné drevo.

• V decembri je už v ovocných záhradách pokoj. Ak by bol však teplý deň, bez mrázov, môžeme urobiť zimný postrek. Máme dosť času, aby sme si prezreli záhradu a ako dobrí hospodári urobili plán na budúci rok. Staré, chorobné a suché stromy vyrúbeme.

• Zimné večery začinajú byť dlhé. Ničné naliehavé práce nemáme. Ostáva nám teda dosť času na čítanie odborných kníh, rolnických, ovocinárskej, včelárskej, alebo zeleninárskej časopisov a brožúr. Môžeme svoje poznatky, pozorovania a poznámky spracovať, zaznačiť si ich, aby sme sa mohli podľa nich v budúcom roku riadiť a overovať si ich. Cím viac sa budeme obdobudovať a čím viac vedomosti nadobudneme, tým väčší úžitok budeme z toho mať.

JAN MAGIERA

Rady zverolekára

TUBERKULÓZA DOBYTKA

Tuberkulóza dobytka patrí k najrozšírenejším chorobám. V dnešných časoch niet snáď takej krajiny kde by nezaznamenali v menšom či väčšom stupni ochorenie dobytka na tuberkulózu. Je pozoruhodný zjav, že dobytok vo väčších hospodárstvach je viac postihnutý tuberkulózou, ako v menších. Vo všetkých krajinách už dávno prišli na to, aké veľké hospodárske straty zapričinuje tuberkulóza dobytka, nehovoriač už o stratách na ľudskom zdraví.

Najväčším nebezpečenstvom je však to, že nákaza tuberkulózy sa často prenáša z dobytka na ľudí.

Najčastším žriedlom ochorenia je mlieko a mliečne výrobky od kráv chorych na tuberkulózu.

Výskumu výskytu tuberkulózy dokázali, že pôvodcom tohto ochorenia sú bacili a veda zaoberajúca sa bojom proti nim, je dnes už nesmierne rozlahlá. Bacil tuberkulózy objavený Komhom, je podľa neho následovný:

„...Je to tenučká tyčka, ktorej dĺžka dosahuje $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{4}$ priemeru červených krvinek, ale nachádzajú sa aj dlhšie typy dosahujúce rozmerov priemeru červených krvinek“.

Jestvuje viacerých druhov bacilov tuberkulózy. K tým najdôležitejším patria: ľudský druh, dobytčí a vtáčí. Ľudský druh je chorobotvorčí iba pre morské svinky, zatiaľ čo dobytčí druh je nebezpečný pre ľudí, psov i mačky.

DOBRÁ KUCHÁRKA

KREHKÉ VENČEKY

Ropočet pre 4 osoby: 18 dkg krupicovej múky, 1 dkg dŕžadia, 8 dkg masti, 1 lyžica mlieka, sol, cukor.

Do preosiatej krupicovej múky rozdrobime mast a dŕžidlo rozmiestené v mlieku, osolime a nožom spracujeme na cesto. Rozvalíkame na hrúbkou 1 cm, formičkami vykrajujeme kolieska s otvorom a pečieme v horúcej rúre. Upečené obalíme práškovým cukrom.

hotnej má byť výživná, bohatá na zeleninu a surové ovocie. Netreba sa prejedať, lebo diéta si vezme z tela matky toľko výživných látok, kolko potrebuje. Z nadbytku potravy sa zbytočne ukladá tuk v podkoží, čo je len na škodu tehotnej. Šaty má nastávajúca matka nosiť volné, vysoké a vzdúšné, aj v zimných mesiacoch aspoň čiastočne z pracej látky. Tehotná nemá nikdy nosiť kruhové podvádzky, ktoré stážajú krvný obeh a podporujú tvorenie kŕčových žil. Pančuchy si má prispinať na pási, zavesený na pleciach, alebo na špeciálny brušný pás. Ako obuv sú vhodné zatvorené šnurovacie poltopánky s polovysokým širším podpätkom, ešte lepšie vysoké topánky. Žena v tehotnosti sa nemá parádiť, zato má chodiť oblečená vždy slušne a čisto. Niektoré ženy sú presvedčené o potrebe každodenného kúpania sa i na konci tehotnosti, vraj to „rozšíruje kosti“. Tento zvyk je zbytočný. Správnejšie je časté sprchovanie sa vlažnou vodou.

Súloženie sa má za celej tehotnosti obmedziť a má byť vždy šetrné. V posledných dvoch mesiacoch je pohlavný styk zakázaný pre možnosť infekcie a vyvolania predčasného pôrodu.

Tehotná žena má chodiť denne na prechádzku. Okrem toho má až do konca tehotnosti cvičiť špeciálne cviky pre tehotné, ktoré pripravujú svalstvo na nastávajúci pôrod. Cvičenie nijako neškodí plodu. V prvej polovici tehotnosti môže žena aj športovať, pravdaže, nie závodne, ale v takej miere, v akej má zo športu pôžitok.

Tehotná žena má dbať na pravidelnú stolicu a močenie. V druhej polovici tehotnosti si má pripravovať bradavky na pridávanie, a to tak, že si ich denne tria drsnejším uterákom a týždenne si ich potiera raz až dva razy olivovým olejom. Má si tiež dať opraviť chrup, pretože v tehotnosti sa vo zvýšenej miere kazia zuby. Stará povera o tom, že v technosti sa nesmú zuby opravovať, je celkom nezmyselná. V tehotnosti možno vykonávať aj ľahké brušné operácie, nevynímajúc ani operácie na samej maternici.

Dôležité je, aby sa žena aj duševne pripravovala na veľkú zmenu vo svojom živote, aby s radosťou očakávala svoje dieťa a všetky nepríjemnosti, s tým spojené, očotne znášala. Tomu slúžia najlepšie vyrovnané, radostné domáce pomery a práca, ktorú žena so záujmom a nadšením vykonáva. Potom jej bude tehotnosť a očakávanie dieťa doplnkom k úplnej spokojnosti.

ZPRÁVA O SEMINÁŘI V LUBLINĚ?

Ve dnech 21. a 22. října 1959 se konal v Lublině seminář, venovaný projednání kulturně-osvětové práce mezi národnostními menšinami. Seminář byl zorganizován Ministerstvem kultury a předsednictvem Krajského národního výboru v Lublině. Semináře se zúčastnili představitelé kulturních oddělení Krajských národních výborů Lodž, Krakova, Rešova, Lublina, zástupci ústředního výboru národnostních kulturně-sociálních společností, pracovníci knihoven, domů kultury a kluboven a sociální pracovníci národnostního kulturního hnutí. Naše Společnost byla reprezentována 19 osobami ze závodského, oravského a spiského střediska.

Seminář zahájil předseda Krajského národního výboru v Lublině, Pavel Dabek.

Vedoucí oddělení kulturně-osvětové práce WRN s. Wiesław Kryński proslovil referát pod názvem „Kulturní potřeby národnostních menšin a jejich uspokojování“. Shrnuje dosavadní úsilí Ministerstva kultury v otázce oživení kulturního hnutí menšin, které začalo v r. 1954, potvrďí řečník určité výsledky na tomto úseku. Týkají se výstavby knihoven a knihovních středisek, zaopatřených literaturou a tiskem příslušných národností a rozvoje uměleckých souborů. V referátu se dotkne také jednoho z vážných problémů — otázky čternáctství.

Bohužel, referát neobsahoval zmínku o činnosti všech Společností, mezi jinými také práce naší Společnosti nebyla vůbec zdůrazněna.

Reditel odboru kulturně-osvětové práce a knihoven s. Czesław Kałużyński přednesl re-

ferát „Hlavní předpoklady kulturně-osvětové činnosti v roce patnácti letého jubilea a v současnosti se začátkem Millenia“. Rečník poukázal na nutnost přenesení tendence kulturní práce na venkov i v městě ze zábavné na osvětové vzdělávací. V souvislosti s výroste uhlá knihovn a čítárny jako hlavního osvětového střediska. Slavností Millenia, které začínají v roce 1960, musí být zaměřeny nejen na minulost polského státu, ale také na jeho přítomnost a budoucnost své země ve všech kulturních a osvětových sférách.

Po referátech se odbyla diskuse, která pomohla orientovat se ve výsledcích a nedostatech národnostních Společností. Z diskuse vyplynulo, že naše Společnost vede jednu z nejlepších kulturně-osvětových činností. Krajan Bryja, popisuje práci naší Společnosti, zdůraznil methody, kterými si pomáháme v organizaci práce. Závisejí na spolupráci s jinými sociálními organizacemi, takovým, jak je Společnost všeobecných znalostí, Liga žen, L.P.Z., L.Z.S., na organizování vystoupení, např. na několik vystoupení jsme pozvali Vojenské divadlo ze Slovenska, Divadlo z Prahy, na organizování jazykových kursů, divadelních kroužků, klubovních souborů. Kulturní práce, řekl krajan Bryja, je u nás ještě na nízké úrovni. Bylo to způsobeno jednak nedostatkem fondu, a jednak nedostatkem potřebného množství těch, kteří by se chtěli této práci věnovat. Zdá se mi, že kulturně-osvětová práce, začínající v tomto roce, se

musí rozhodně rozvinout. Záleží nyní především na práci nás všech.

Využíváme přítomnosti zástupců ministerstva kultury, obrátil se krajany Bryja na ně s prosbou, aby se postarali o naše umělecké soubory a divadelní kroužky, prose současně, aby tyto soubory byly zaopatřeny repertoárovým materiálem. Na zakončení prvního dne jednání shlédli shromáždění vystoupení uměleckých souborů.

V druhém dni semináře vyslechli účastníci 3 referáty: „Problematika Millenia ve světle současných historických výzkumů“ Doc. Dr Kazimierza Myślińskiego, „Reprezentace amatérských uměleckých souborů, tematicky spojených s XV. výročím Polské lidové republiky a Milleniem“ ředitelky Lubelského Domu Kultury s. Ireny Szczepkowské, o „Problematice Millenia v polské literatuře“, proneseny zástupcem ředitelky Krajského místní věřejné knihovny s. Marii Gawareckou.

Po pronesených referátech se započala diskuse. Účastníci lubelského semináře se v diskusi s řečníky vypívali na věci, které je zajímaly a které se ve většině případu týkaly úkolů národnostních skupin.

Shrnuje průběh semináře, řekl ředitel odboru ministerstva kultury, s. Czesław Kałużyński, že podobně semináře se konají v různých částech Polska a stejně jako seminář v Lublině, přináší velký užitek národnostním menšinám.

Doufáme, že zástupci Kulturně-sociální společnosti Čechů a Slováků, přítomní na semináři, seznámí v diskusech naše krajanové o užitku, který jim seminář přinesl.

Paweł Deresz

MLADÍ PÍŠU

JABLONKA

Na chodbe slovenského licea v Jablonce po prvej vyučovacej hodine je každý deň veľmi rušno. Vtedy sa rozdeľujú listy. Sú to listy od rodičov, priateľov, a priateľov. Medzi listami od priateľov majú prevahu listy z CSR. Žiaci si dopisujú so žiakmi rôznych miest a škôl CSR. Dopisujú si so žiakmi z Bratislav, Levoče, z Dolnej a Hornej Maríkovej, Popradu, Kyjova a veľa iných. Ked si prečítame tie listy ako i tie, ktoré pišu žiaci jablončského licea svojim priateľom do CSR rozšíri sa nám tvár od radosti. Pišu v nich o svojej škole, o práci, o svojich radochach, o meste a okoli v ktorom žijú. Taktôž si vymieňajú svoje skúsenosti.

Vo svojich listoch pišu úprimne, to čo myslia a cítia bez klamstiev a falosťnosti. Tieto deti žijúce v Poľsku a CSR majú jeden spoločný cieľ, svoju pocitovou prácou budovať lepšiu a krajskú zajazdroj vo svojej vlasti. Preto si vedia písat úprimne.

ANNA SVOCIKOVÁ

ŁAPSZANKA

Chcem napisat zopár slov o sebe a mojej rodnej dedinke Lapšanka. Volám sa Mária Pojedincová. Chodím do III. triedy. Do školy mám nedaleko asi jeden kilometr. Učia ma až tri učiteľky p. uč. Beata Miškovčíková, Mária Chovančová a Angela Chalupková. Skolu máme novú a peknú. Učíme sa v nej už druhý rok. Moja rodná obec Lapšanka rozkladá sa pozdĺž riečky. Z jednej i druhej strany sú vysoké kopce. Pekne je u nás.

Veľmi ráda čítavam rozprávky, poviedky a básní. Ci by ste nemohli v „Živote“ prinášať viacero rozprávok a básní?

So srdečným pozdravom

MARIA POJEDINCOWA

FILATELICKÉ NOVINKY

Každý národ má své oblíbené sporty a právě v nich dosahuje nadprůměrných výsledků, které jsou pak vzorem a příkladem ostatním. Vypravuje o tom i mnoho poštovních známek se sportovními motivy od kopaň a ledního hokeje až po japonské džiu-džitsu, od sportu švýcarských horalů — vrhání balvanů — až po vodní sporty Polynésanu.

Známková séria, která vyšla v Úlanbátoru, zasvěcuje nás zase do sportu mongolského lidu. Je to především jezdectví, neboť chov koní je v Mongolsku odedávna na vysokém stupni.

Závodní chytání divokých koní (70 mungů), soutěž ve výcviku takových divochů, aby si zvykli na sedlo a jezdce (5 mungů).

Jedna známka je věnovaná zápasnickému, jež je oblíbeným sportem mongolských mužů (10 mungů).

Nové známky vytiskla trojbarevným rastrovým hubotiskem Maďarská státní tiskárna.

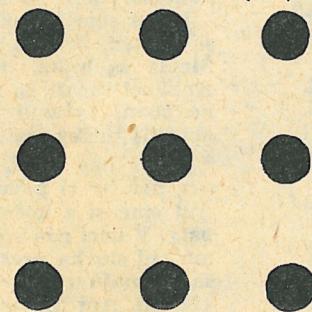
(kp)

HÁDANKÁŘSKÝ Rountek

Akým spôsobom môžeme spojiť 9 bodov 4 čiarami? Ak nám pošlete do 14 dní správne rozluštenie zúčastníte sa losovania knižných odmien.

Adresa: Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I. p. Redakcia „Život“.

(kar)

ROZLUŠTENÍ HÁDANKY „CO JE TO“ Z Č. 8

Za správnou odpověď, knižný odměnu získává inž. Wincenty Alenowicz — Gdańsk — Oliva.

ROZLUŠTENÍ Z Č. 9

Knižní odměnu dostávají:
1) Jiří Pospíšil — Zelów
2) Jaroslav Stejskal — Lódź

ROZLUŠTENIE

FOTOHÁDANKY Z Č. 8

Knižné odmény za správne rozluštene získavajú:

- 1) Alicja Joniakowá — Zakopane
- 2) Albin Jurčášek — Podszkole
- 3) Jan Neumann — Stochov, pp Honice CSR.

OD REDAKCE

Ing. W. Alenowicz z Gdańsk.

Návrhy hlavolamů zároveň s dopisem jsme obdrželi. Využijeme. Děkujeme za přání — posíláme srdečné pozdravy.

Z ORAWY A SPISZA OZNAMUJÚ

PIEKIELNIK

Od nášho dopisovateľa Jána Svientka z Piekielnáka dostali sme list, v ktorom o. i. piše, že tamojsí divadelný krúžok navicíl divadelný hru, z ktoréj dôchodok — 180 zlôtých — venuje na fond škôl Tisicročia. Je to zaujímateľný chválby hodný čin, ktorý môže byť príkladom aj pre iných.

NIEDZICA

Niedzica bude mať novú školu. Prinášila sa o to aj nowotarská tehelná, ktorá na nedelnej smene urobila 20 tisíc tehál pre túto školu. Treba však pochváliť tiež občanov Niedzici, ktorí tehlu dovezli a na fond výstavby škôl zložili 9 tisíc zlôtých. V zbierke peňazí na fond výstavby škôl je obec Niedzica na prvom mieste v okrese. Okrem toho, niedzicičania majú už pripravených 20 ton vápna.

V poľnohospodárskom krúžku v Niedzici máme dve mláďačky na mlátenie obilia. Pracujú celkom dobre a roľnici sa už dnes nemusia stačovať na nedostatok strojov, ako predtým.

Cestná správa v Niedzici začala s výstavbou mosta, na ktorý už dávno čakáme. Most už čoskoro bude hotový. V roku 1949 namiesto riadneho mostu pre nedostatok finančných prostriedkov bol vybudovaný provizórny objazdový most, ktorý bol veľmi nevýhodný. Nový most, už čoskoro bude odovzdaný do užívania, čo bude mať veľký vplyv na zlepšenie dopravy v našom kraji.

M. NEUPAUER

KOMUNIKAT

Z Orawy donosí nam bardzo przykro wieści. W jednej ze wsi nauczycielka X, zabrania dzieciom prenumerować czasopismo „Żivot“, grożąc obniżeniem stopni a nawet pozostawieniem na rok drugi w tej samej klasie. Przykra to wiadomość.

Tym bardziej, że Redakcja utrzymuje bardzo scisłą współpracę ze wszystkimi szkołami starając się pomóc zawsze dzieciom i ofiarnym w pracy pedagogom. Mam przeciżeć wspólny cel — jak najlepiej wychować młodych obywateł.

Chwilowo nie wymieniamy nazwiska nauczycielki, której postępowanie jest sprzeczne z zasadami współżycia w kraju i postawą pedagoga.

Niemniej sprawę przekazujemy Ministerstwu Oświaty z wnioskiem o wyciągnięcie daleko idących konsekwencji służbowych.

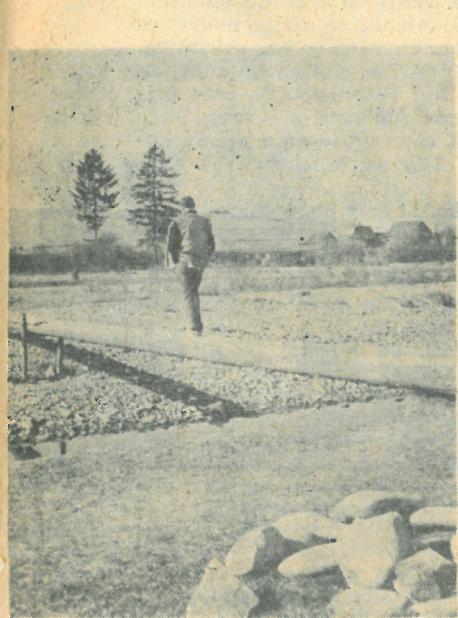
Redakcja

PRÍBEH Z RYSOM

6. septembra t. r. păf chlapcov: 15-ročný Jozef Kovalčík, 17-ročný Ján Pavlák a Ján Kubáčka, 14-roč. Eugen Wierzbík a 9-roč. Wladislav Pavlak vybrali sa na hríby. Zobrali so sebou aj psa. V lese na pohraničí Zubrzyce a Podwilka v nowotarskom okrese zažili nevšednú prihodu. Z vrcholca jedle hodil sa na psa rys. Medzi zvieratami rozpútal sa zápas. Jozef Kovalčík nemeškajúc skočil a chytil rysa za hlavu. Naprieč tomu, že ho rys hrázel, nepustil jeho hlavu. Ostatní chlapci spúšťali dravé zviera. Dobre považaného rysa vložili do koša a začali sa vracať domov. Cestou ich však napadol, či to nie je náhodou obyčajná mačka. Aby potom nevyšli na posmeh celej dediny, chceli sa ešte raz o tom presvedčiť. Otvorili koš. Rys, ktorý medzitým poprehýzal putá, využil vhodnú príležitosť a ušiel. Chlapci sa pustili za ním. 14-ročný Eugen Wierzbík vykriabala sa na susedný strom a tak chcel chytíť rysa za uši. Rys sa odhodlal tentoraz zaútočiť nie na psa, lež na čihajúceho chlapca. Ale rys šťastnou náhodou spadol na hlavu Kovalčíka, ktorému sa podarilo uvoľniť od divého zvierafa.

Chlapcom, až na to, že mali dohrozené a doškrabané ruky, sa nič nestalo.

LIDIA MŠALOVÁ

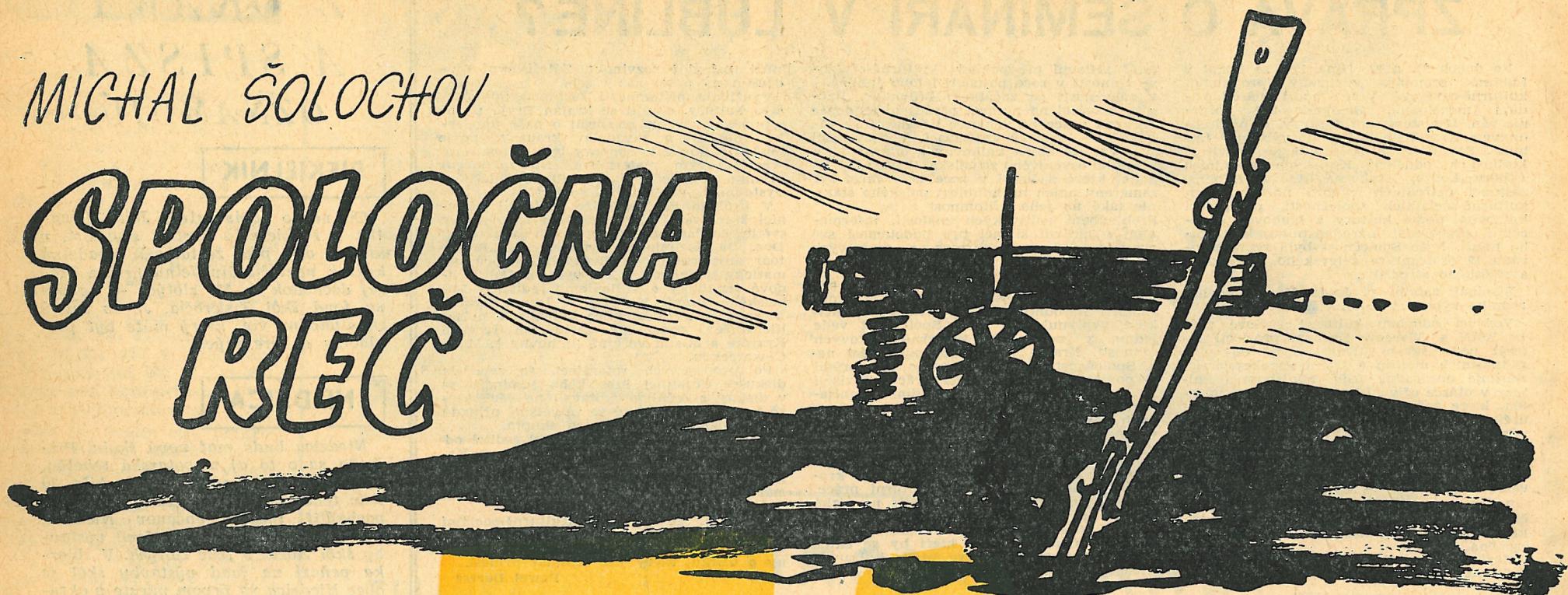
Na snímke: Zubrzycké mosty
Na snímke: Eugen Kott, člen Ústredného výboru Spoločnosti s rodinou.

ROZLUŠTENÍ HÁDANKY „CO JE TO“ Z Č. 8
Za správnou odpověď, knižný odměnu získává inž. Wincenty Alenowicz — Gdańsk — Oliva.
ROZLUŠTENÍ Z Č. 9
Knižní odměnu dostávají:
1) Jiří Pospíšil — Zelów
2) Jaroslav Stejskal — Lódź
ROZLUŠTENIE
FOTOHÁDANKY Z Č. 8
Knižné odmény za správne rozluštene získavajú:
1) Alicja Joniakowá — Zakopane
2) Albin Jurčášek — Podszkole
3) Jan Neumann — Stochov, pp Honice CSR.
OD REDAKCE
Ing. W. Alenowicz z Gdańsk.
Návrhy hlavolamů zároveň s dopisem jsme obdrželi. Využijeme. Děkujeme za přání — posíláme srdečné pozdravy.

MICHAL ŠOLOCHOV

SPOLOČNA REC

Stanica Lužiny leží pod starým, špinavým snehom, no vrany, ktoré nedávno prileteli, majú nové očľovolesklé čierne perie. Dym vychádza z komínov v ľahkých, kľukatých klobkách. Obloha, ako to zvyčajne býva — je zamračená. Domy sa neurčito črtajú v riedkom opare. Iba za Donom sa jasne a zreteľne tiahne zvlnená čiara donských svahov a stena lesa vyzerá, akoby bola na pozadí čierno pomáčovaná tušom.

V ľudovom dome prebieha okresný sjazd sovietov Otvorenia. Tajomník obvodného výboru s istotou a dôrazom referuje o medzinárodnej situácii. Lávica sú plné delegátov. Zozadu vidno červeno lemované kozácke čiapky, papachy i kožušinové usánky. Všetci majú krátke kožuchy. Fučanie a šomranie. Kde-to zakašľanie. Fúzov málo, väčšina mužov má hladko vyholené lica s bokombradami najrôznejších odtieňov, niektorí sú bez bokombrád.

Tajomník číta Chamberlainovu nótu. Zo zadných radov ohnivé:

— Čo na nás šteká?

Predsedu cengá pohárikom o krčah:

— Ticho, prosím...

A po referáte, cez polhodinovú prestávku, keď na chodbe zhustol nad papachami cigaretový dym, spoznal som v šume známy hlas — zdalo sa mi, že Majdannikov. Predral som sa medzi najbližších. Áno, bol to Majdannikov, novozvolený predsedu de-dinky Piešočná. Okolo neho skupinka kozákov. Najmladší z nich, v skoro novej bučonovke, práve dopovedal:

— ...tak budeme bojavať.

— Dostaneme čo nám treba!

— Ale ich technika, kamarát!

— Technika bez ľudu, to je ako kone bez kozáka.

— Majú vari mälo ľudi?

Zasa prevravel Majdannikov. Tahavým hlasom, hustým ako dobrá kolomaž:

— Prestaň s tým. Také reči si môžeš nechať... Keby vznikla vojna, tak sa jej nezľaknem! Veru nie! Teraz daj slovo mne. Potom si zasa ty priložíš polienko, ale teraz počúvaj. Nahali nás da ne-meckej vojny v pätinástom roku. Boli sme tretí, čo šli. Zo stanice Kameneská nás nahnali na front. Dali nás k ôsmej pešej divízii a pri tej sme boli stále ako chvostík. Nejedným bojom sme prešli. Pri Styrji sme sa rozili s koňmi. Nasadili nám na pušky bodáky a bola z nás žobrač. No bojovali sme dalej. V zákopoch a v šeljake. Najviac však v zákopoch. Celý rok sme presedeli v prekliatom blate. Štyri mesiace dňom i nocou. Celí sme boli zavšívavenci. Vši neboli rovnaké, ale my sme ich rovnako kŕmili: človek si nieskedy vyzliekol košeľu, rozostrel ju na zemi, a keď po nej prešiel poľnou flášou alebo čímkoľvek, hned bola skrvavená. Palicami sme ich zabíjali, i páskami... ako zvieratá sme ich vraždzili, tak sa rozmnocili. Hemžili sa nám v košeliach.

Okrem toho sme bojovali. Prečo a začo — to nikto z nás nevedel. Tahali sme cudzie gaštany z ohňa.

Trvalo to celý rok, a vtedy sa ma čosi zmocnilo. Smrť by bola lepšia! Cnelo sa mi za koňom, ved celé mesiace človek nevedel ako sa oň chovateľ stará a okrem toho som bol v neistote, čo je s rodinou, ale najmä — nevedel som, prečo ľudia a ja vedno s nimi zomierajú!

V sestinástom roku nás stiahli z línie asi štyridsať vierst za front. Doplňili našu stotinu, ale skoro zo samých starcov. Fúzy mali až pod pupok a tak dalej. Trochu sme si oddýchli, dali sme si do po-riadiu kone a potom odrazu — bá! Z divízneho čtiba prišiel rozkaz premiestiť našu stotinu do

prednej línie, že vraj sa tam vojaci búria a nechcú ísť do zákopov, do hliny, nemajú chuť kamarátisť sa so smrťou... Tak a podobne nám to vysvetľoval esaul Dymbáš. No ja som hned napísal lístok a hodil som mu ho.

„Vaše blahorodie, ako to, že ste nám rozprávali o vojne, že v nej proti sebe bojujú ľudia rôznych rečí a teraz máme ísť proti vlastným ľuďom?“

Prečítal si to a zamračil sa, ale na odpoveď sa nezmohol. Až teraz nám svitlo, prečo pridali k našej stotine tých starých kozákov, ktorí boli okrem toho starovercami. Preto, lebo sa vedeli lepšie draf za cára a vôbec za všetko. Po prvej sú starší, vycvičení v starej škole, a po druhé trochu tvrdší, ohľúpnutí vojnou. Pane, v tých rokoch vedeli z človeka vytieť rozum, skôr ako naostri kosec kosu.

Tak nás teda vyhnali proti tým vojakom. So štyrmi guľometmi a obrneným vozom. Dorazíme na miesto, kde sa búria, a tam ich už obkolesujú dve stotiny Kubáncov a ešte akýsi podobaných divochov, podobných Kalmykom. Hrozný pohľad kamaráti! Za lesíkom odzbrojili dve batérie, ale pluk stojí na polianke a búri sa. Prichádzajú k nim dôstojníci, dovrávajú im, no oni stoja a búria sa ďalej.

Náš esaul zavelil, vytasili sme šable a kľusom obkváčujeme vojakov... Kubánci tiež... ale vojaci začali odrazu odhadzovať pušky. Nahádzali ich na hromadu a repou.

Vo mne vrela krv, na jazyku som cítil slanú príchuť. Ako mám hnať dakohu do tohu hrobu, keď som v ňom sám živoril zavŕtaný v zemi ako syseľ? A už sme pri nich. Vidím, ako kozák Filimonov z našej čaty tlče v zápalne plochou šabľou aké hosi vojaka po hlave. Tomu pred mojimi očami krváca hlava, vidím, že dostal strach. Mladý chlap, ale došiel strach. Prebehli mi zimomriavky po chrbáte, neudržal som sa a eválam k nim:

— Nechaj toho, Filimonov!

A on mi začne hnušne nadávať, taký staroverec to bol. Zahnal som sa šabľou, aby som ho nastrášil, a opäť:

— Nechaj to, lebo fa, prisámbolu, udriem!

No on zvesil hned pušku z pleca. Tak som mu dal koncom šable po kotrbe...

Udrel som ho ako handrového panáka, až potom som zistil, že som zniesol zo sveta živého človeka.. Sŕňala sa biťka, taká, že sa v nej čert nevysznal. Kubánci začali do nás strieľať a my zas do nich. Ti podobaní vyrázili proti nám a vojaci rýchle zasa obrátili pušky späť. Bola to náramná práčka...

Hnali nás stadiaľ preč, akoby do zázemia, ale prv než by si povedal švec, boli sme v Karpatoch. Ani sme si z košiel vši nepooberali — a už Karpaty. V noci nás vedú spojovacími zákopmi, nesmie-mie ani slovka preriecf. Potom sme zistili, že Rakúšania majú zákopy štyridsať siah od nás. Tak tráviš dni. Ani hlavu nesmieš vystrčiť. Prší. Všade je mokro. V zákopoch je po členky blata. Hnevalo ma to, ani spať som nemohol. Toto nie je život! Ako to, vratvám si stále, čo vlastne hľadáme, v týchto zákopoch, kde sa na nás stále uškľabuje smrť? A zaumienil som si, že sa s Rakúšanmi pozehváram. Ich vojaci zmýšľajú po našom. Občas počújeme: „Pane, za čo bojujete?“ — „A za čo vy?“ ozývame sa. Ale na tú vzdialenosť nemôžeme nič rozhodnúť. Zísť sa tak po dobrom, myslím si, a pozehvárať sa navzájom. Nuž ale vari môžeme? Oddelili ľudí drôtom ako dobytok, a predsa sú tí Rakúšania práve takí ako my. Všetkých rovnako nás odtrhli od pôdy ako diefa od prsníka. Ako by sme potom nehovorili spoločnou rečou! Raz ráno sa prebudíme a strážnik volá: „Pozrite sa, kamaráti, čo

sa nám chytilo do drôtov!“ Počujeme, že aj Rakúšania naproti kvájkajú ako vrany na lúke. Tak som vystrelil hlavu a vidím pred sebou zviera — losa. Trochu podobný jelenovi, rozvetvené parohy a práve nimi sa dostal do drôtených prekážok. Naľavo od nás sa urputne bojovalo a paľba ho zahnala medzi zákopy.

Rakúšania volajú: „Pan, osloboďte ho, nebudeme strieľať!“ Nuž zhodíme plášť a vyskočím von. Pozriem k ich zákopom a v nich hlava večera hlavy. Keď sa však priblížim k zvieraťu, hádže sa, div koly zo zeme nevytrhne. Priskočili mi na pomoc ešte tria kozáci. Ale nič s ním neurobíme, lebo nikoľ k sebe nepripustí. Ale to už k nám utekajú Rakúšania bez pušiek — jeden nesie nožnice.

Nuž tak sme sa teda porozprávali; Náš stotník sa vyklonil zo zákopu a mieri puškou na krajinu Rakúšana, ale ja ho kryjem chrbátom. Veru dôstojníci nás už nerodzvijili, odviedli sme si milých Rakúšanov do našich zákopov. Nadviazal som s jedným reč, ale slovo som zo seba v našej ani v ich reči nedostal, tak mi to stiahlo ohryzok v krku. Nadabil som na staršieho Rakúšana takého hrdzavého. Posadil som ho na debničku od nábojov a vrávím: „Akí sme my nepriatelia, veď my sme bratia! Pozri, ešte nám mozole z rúk nezmizí.“

On slovám nerozumie, ale vidím, že srdcom chápe, veď mu stískam mozole na dlani! A kýva, ako že si myslí to isté. Okolo nás je už hromadu Kozákov i Rakúšanov. A ja zasa: „My to vaše nepotrebuje, nuž nechajte nám naše a podte, necháme vojnu vojnou!“ A poznevi vidím, že súhlasí, ale slevám nerozumie, iba rukami ukazuje, aby sme šli k nim. Tam že je jeden, čo vie po rusky. Tak sme šli. Celá stotina vyšla z postavenia a šla. Dôstojníci malí veru malé dušičky. Prideme do rakúskych zákopov. Jeden Čech tam hovorí po rusky. Rozprávam sa s tým svojím Rakúšanom a ten Čech to prekladá, opakujem ešte raz, že nie sme nepriatelia, ale bratia. A ešte raz som mu stačil mozole na dlani a potľapkal ho po pleci. On mi pomocou toho Čecha odpovedá, že je robotník, zámočník a že s nami úplne súhlasí. Ja mu vrávím: „Tak podte, skončime to bojovanie. Je to prekliata robota. A bodáky vrazíme do tých, čo nás stihli na seba.“ Po tých slovách mu sily vypadli. Odpo-vedá, že doma nechal ženu a diefa, že je tiež za skoncovanie s vojnou. To vám bola vtedy udalosť. Ich dôstojník obchádzal naokolo a len zuby ceril. Bratali sme sa, kávu sme s nimi pilí.. A naši sme jednu reč, spoločnú pre všetkých — vyriekne slovo, oni ho hned pochopia i bez tľmočníka, kričia, pláču a silou mocou fa chceť bozkávať.

Hned ako som sa vrátil do našich zákopov, vytiahol som z pušky záver, zahrabal som ho do blata a sväto-sváte som si zaumienil, že nikdy nevystreliam na rakúskeho brata, na zámočníka, robotníka, rolníka... Ešte onej noci odišla stotina zo zákopov a pri dedinke Šavelky nás rozpustili. Po čase prišiel prevarat, v Petrohrade zúčtovali s čárom...“

— Počkaj, — prerušil rozprávajúcemu mladý kozák v bučonovke. — Ako sa to skončilo s tým zvieratom?

— S tým? Nuž vyslobodili sme ho. Odniesol si na parohoch hromadu ostatného drôtu. O zviera tu nejdú. Tu si ľudia pohovorili spoločnou rečou a ty stále iba vojna, vojna. Uvidíš tú vojnu keď sa dostaneme k ich vojakom, stisne mozoľ mozole druhemu a porozprávame sa...

— Súdruhovia delegáti, na miesta! — zakričal ktosi z javiska a zacengal. V živom, rozhovore sa valil do miestnosti cez naširoko otvorené dvere tesne zomknutý zástup delegátov.

„Zivot“ — czasopismo społeczno-kulturalne Towarzystwa Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: Vendelin Balčírik, František Bednářík, Eugen Bielak, Augustyn Bryja, Adam Chalupec, (redaktor naczelný), Viktor Hosaniak, Marian Kaškiewicz (z-ca naczelnego redaktora), Bronislav Knapčík, Alena Matelová, Lida Mšálová, Michal Neupauer, Ignac Nižník, Karol Páleník, Karel Pošepný, (sekretarz redakcji), Anna Svočíková, Vilem Tomeš, Boguslaw Włodarski, František Živiol.

Jan Rockík — red. graficzny.

Adres Redakcji Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I p. tel. 21-15-41. Wydawca: Wydawnictwo „Prasa Krajowa“ — RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 8-24-11. Prenumerata roczna — 12 zł, półroczna 6 zł. Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe na konto Nr 1-6-100020 „Ruch“ Warszawa, Srebrna 12. Prenumerata za granicę 40% droższa. Przedpłaty na tę prenumeratę przyjmuje Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ w Warszawie, ul. Wilcza 46. Konto PKO Warszawa Nr 1-6-100024.

Oddano do skladu 7.XI.59. Podpisano do druku 17.XI.59. Druk RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 10/12. W-21.